

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาของประเทศไทย

ภายใต้ โครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนา
หลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาของประเทศไทย

ภายใต้โครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและ
การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับ
อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2564

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ

2564

ชื่อเรื่อง : การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา
ของประเทศไทย

ชื่อผู้วิจัย : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ

ปีการศึกษา : 2564

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาของประเทศไทย ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยดำเนินการวิจัยภายใต้โครงการส่งเสริมเวทีประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจบริบทของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากผู้มีส่วนได้เสีย และ เพื่อพัฒนารูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้รับผิดชอบโครงการในพื้นที่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 77 จังหวัด/แห่ง และ ผู้รับผิดชอบโครงการของสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-18 จำนวน 18 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบนิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินงานระดับจังหวัด และระดับภาค แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structural in-depth interview) การนำเสนอผลการดำเนินงาน และแบบติดตามสรุปผลการดำเนินโครงการ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการดำเนินการศึกษา 2 วิธี คือ วิธีการวิจัยเอกสาร และวิธีวิจัยภาคสนาม

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการสำรวจบริบทของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนงานการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ การรับรู้ และ ความเข้าใจโครงการการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 อยู่ในระดับมาก มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานโครงการส่งผลกระทบด้านบวก ระดับมากที่สุด และ มีความคิดเห็นที่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ควรเป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการดำเนินงานโครงการ ระดับมากที่สุด ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานโครงการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ประสบผลสำเร็จ คือ การให้ความสำคัญในโครงการของผู้บริหาร ความต่อเนื่อง องค์ความรู้ของบุคลากร ทักษะเกี่ยวกับการบริหารโครงการความร่วมมือของผู้บริหารโรงเรียน/ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา/และผู้บริหารอุดมศึกษา ความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย ภาคีรัฐ/เอกชน วิธีการและกลไกความร่วมมือ และ

ผู้บริหารโรงเรียน/ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา/และผู้บริหารอุดมศึกษา ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานตามหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา พบว่าเพิ่มรูปแบบในการศึกษาให้หลากหลาย รองลงมาผลลัพธ์เกี่ยวกับจำนวนผู้เรียนสายอาชีพเพิ่มขึ้น และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง คุณภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา คุณภาพดีกว่าการจัดการเรียนการสอนปกติ เกิดผลลัพธ์คุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้ที่สามารถสร้างนวัตกรรมได้จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning มีสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย

2. ผลการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากผู้มีส่วนได้เสีย

หลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาจากร่วมสร้างหลักสูตรร่วมกัน รองลงมา คือ สถาบันอาชีวศึกษาดำเนินการ ลักษณะของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ส่วนใหญ่สามารถเทียบโอนหน่วยกิตหรือประสบการณ์ โดยมีกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์อย่างเป็นระบบ และมีลักษณะของการเชื่อมโยงระหว่างสถาบันคู่พัฒนาที่ชัดเจน รองลงมา คือ หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการตามบริบทของการพัฒนาพื้นที่และตลาดแรงงานลักษณะของการเชื่อมโยงแต่ละระดับการศึกษาของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เชื่อมโยงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปอาชีวศึกษา (ม.ต้น ไป ปวช.) รองลงมาเชื่อมโยงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไป อาชีวศึกษา (ม.ปลาย ไป ปวส.) วิธีการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นครูโรงเรียนเจ้าของหลักสูตร รองลงมา คือ ร่วมกันสอน สถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เรียนที่สถาบันร่วมพัฒนา รองลงมาเรียนที่สถาบันเจ้าของหลักสูตร และกระบวนการประเมินผลของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ร่วมประเมินทั้งสองสถาบัน รองลงมาอาจารย์ผู้สอนประเมินฝ่ายเดียว

3. ผลการพัฒนา รูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

3.1. แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านความต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานกับระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มี 3 ลักษณะ คือ 1) ความต่อเนื่องเชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับระดับอาชีวศึกษา 2) ความต่อเนื่องเชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับระดับอุดมศึกษา 3) ความต่อเนื่องเชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และ ระดับอุดมศึกษา ด้านความสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพตามนโยบาย Thailand 4.0 มี 5 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ 2) กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม 3) กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม 4) กลุ่มดิจิทัลเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว 5) กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ ด้านการสร้างข้อตกลงพันธะสัญญากับสถานศึกษาในแต่ละระดับ มี 3 ระดับ

คือ 1) ระดับขั้นพื้นฐาน 2) ระดับอาชีวศึกษา 3) ระดับอุดมศึกษา ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร มี 3 ลักษณะ คือ 1) พัฒนาร่วมกับสถานศึกษา สถาบัน 2) ใช้หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมของสถานศึกษา สถาบัน 3) พัฒนาด้วยตนเอง ด้านรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง มี 3 ลักษณะ 1) รูปแบบเทียบสมรรถนะ บางรายวิชาเพื่อลดเวลาเรียนและเทียบโอนหน่วยกิต 2) รูปแบบรายวิชาสะสมหน่วยกิต เตรียมอาชีวศึกษา หรือเตรียมเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อลดเวลาเรียนและเทียบโอนหน่วยกิต 3) รูปแบบรายวิชาพื้นฐานที่แสดงสมรรถนะเพื่อการศึกษาต่อในระดับอื่นโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก ด้านการดำเนินงานของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร มี 2 ลักษณะ คือ 1) การดำเนินงานเชื่อมโยง 2 ระดับ 2) การดำเนินงานเชื่อมโยง 3 ระดับ

3.2. ด้านผลการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ภายใต้โครงการส่งเสริมเวทีและประชาคม เพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในภาพรวมสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ได้ดำเนินงานตามแนวทางของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการและปรับให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัด โดยมีกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการสร้างทีมงาน (Team Empowerment) 2) ขั้นการจัดการข้อมูล (Information Management) 3) ขั้นการเพิ่มพูนประสบการณ์ (Potential Enhancement) 4) ขั้นการนิเทศงานที่ทันสมัย (Modern Supervision) 5) ขั้นการใส่ใจสะท้อนผล (Assessment and Report)

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	ก
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
การขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล.....	7
นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565..	8
การพัฒนาหลักสูตร.....	12
แนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา	28
แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการนิเทศ.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
กลุ่มเป้าหมายการวิจัย.....	39
ตัวแปรที่ศึกษา.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
การตรวจสอบข้อมูล	43
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	45
ผลการสำรวจบริบทของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564.....	45
ผลการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง การศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากผู้มีส่วนได้เสีย.....	46
ผลการพัฒนารูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565.....	49
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	64
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	64
ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง.....	64
สรุปผลการวิจัย.....	64
อภิปรายผล.....	67
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม.....	73
ภาคผนวก.....	75
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	76
ภาคผนวก ข ภาพกิจกรรมการดำเนินงาน.....	88
ภาคผนวก ค คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน.....	94
ภาคผนวก ง คณะผู้จัดทำ.....	98

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านความต่อเนื่อง เชื่อมโยงการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานกับระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา.....	50
2 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านความสอดคล้อง กับกลุ่มอาชีพตามนโยบาย Thailand 4.0	51
3 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านการสร้าง ข้อตกลงพันธะสัญญากับสถานศึกษาในแต่ละระดับ	52
4 การพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร	54
5 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านรูปแบบ การพัฒนาหลักสูตร.....	55
6 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านการดำเนินงาน ของ สถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร.....	56

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตร SU Model	19
2 ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้.....	25
3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่มาของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา.....	46
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา.....	47
5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะของการเชื่อมโยงแต่ละระดับการศึกษาหลักสูตรต่อเนื่อง เชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา.....	47
6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา.....	48
7 ผลการวิเคราะห์สถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา.....	48
8 ผลการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผลของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา.....	49

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดการปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (จ) ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านการศึกษาให้เกิดผลในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ระบุให้มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่ โดยมี ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติ มั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ยั่งยืน” พัฒนาคคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม มี 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับภารกิจของสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ คือ 1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการ เติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการ แข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐาน แนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1) ต่อยอดอดีต 2) ปรับปัจจุบัน และ 3) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต และ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อ พัฒนาคคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทย มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและ ผู้อื่น มัธยัสถ์ อุดม อโอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มี ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มี นิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สูการเป็น คนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) สำหรับใช้เป็นแผนพัฒนาประเทศไทยในระยะ 5 ปี ซึ่งเป็นการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี สูการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมและ วางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนา

ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา 10 ยุทธศาสตร์ โดยมี 6 ยุทธศาสตร์ ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) และอีก 4 ยุทธศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ซึ่งภารกิจ สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ สนับสนุนให้บรรลุเป้าหมายรวม 9 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาล ในสังคมไทย ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ยุทธศาสตร์ที่ 8) การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ยึดยุทธศาสตร์ชาติเป็นจุดเน้นด้านการศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน การใช้สถานการณ์จริงจากสถานประกอบการและชุมชน “ปรับโรงงานเป็นโรงเรียน” โดยมุ่งเน้นให้นักเรียน นักศึกษาได้ฝึกทักษะฝีมือควบคู่กับการฝึกทักษะการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้มีสมรรถนะที่เป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ได้จริง สามารถประกอบอาชีพได้ตามความถนัดและความสนใจ ตามแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีนโยบายในการเพิ่ม สัดส่วนผู้เรียนสายอาชีพและสายสามัญ โดยกำหนดเป้าหมายปี พ.ศ. 2564 ให้ได้ 50 ต่อ 50 ทั้งนี้จำเป็นต้องปรับหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษา และการพัฒนาครู เพื่อให้การเรียนการสอนในสายอาชีพมีคุณภาพสูงขึ้น

จากรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ.2562 พบว่า คุณภาพด้านการพัฒนาการเรียนรู้อันมีเป้าหมายให้วัยเรียน วัยรุ่น มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 ครบถ้วน รู้จักคิด วิเคราะห์ รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหาปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิตดีขึ้น ผลการประเมินด้านทักษะร้อยละ 62.30 ซึ่งต่ำกว่า ปี พ.ศ.2561 ที่มีผลการประเมินร้อยละ 63.00 และมีรายงานผลสัดส่วนการเข้าเรียนอาชีวศึกษา ต่อสามัญ ระดับประเทศ พบว่า ปีการศึกษา 2561 สัดส่วนผู้เรียน 27.20 ต่อ 72.80 และ

ปีการศึกษา 2562 สัดส่วนผู้เรียน 35.62 ต่อ 64.38 ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นแต่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย ตามแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ดังนั้น การพัฒนา คุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าวจึงมีความจำเป็นจะต้องปรับหลักสูตรให้ทันสมัย พัฒนาระบบการคิด และทักษะที่จำเป็น มีความยืดหยุ่นสอดคล้อง กับความสามารถและความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน ตลอดทั้งสอดคล้องกับสภาพบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ มีงานทำสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการพัฒนาหลักสูตร ต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความเชื่อมโยงกับหลักสูตร ในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ เพื่อให้

ผู้เรียนที่จบการศึกษาในแต่ละระดับสามารถใช้ความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ตามความถนัดและความสนใจ

ภารกิจการวิจัยของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ นี้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เป้าหมายที่เกี่ยวกับการสร้างหลักประกันให้การศึกษาให้มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและครอบคลุม และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน มุ่งส่งเสริมการเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีวศึกษา : สายสามัญศึกษา 45 : 55 ภายในปี พ.ศ. 2564 ซึ่ง เป็นส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้น จากโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคม เพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา อันจะส่งผลต่อเนื่องทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ประชาชน พลเมืองไทย มีความรู้นำไปสู่อาชีพและมีภูมิคุ้มกันที่ดีในชีวิตฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจบริบทของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
2. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากผู้มีส่วนได้เสีย
3. เพื่อพัฒนารูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 1.1 บริบทของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
 - 1.2 รูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากผู้มีส่วนได้เสีย
 - 1.3 รูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
2. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ มีกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

 - 2.1. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 77 แห่ง
 - 2.2. สำนักงานศึกษาธิการภาค จำนวน 18 แห่ง
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 บริบทของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

3.2 รูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากผู้มีส่วนได้เสีย

3.3 รูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

4. การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการ ช่วง วันที่ 1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564

นิยามศัพท์เฉพาะ

1) หลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา (Continuous and Linking Curriculum : CLC) หมายถึง หลักสูตรที่สามารถเทียบโอนหน่วยกิตหรือประสบการณ์ จากสถานศึกษาแห่งหนึ่งเพื่อให้ได้รับการรับรอง (Accreditation) ในสถานศึกษาอื่นในสมรรถนะเดียวกัน โดยมีกระบวนการอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงกันอย่างน้อย 2 ระดับ โดยมีองค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตร1) วัตถุประสงค์ 2) เนื้อหา 3) กิจกรรมการเรียนการสอน และ 4) การประเมินผล

2) ลักษณะของการเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา หมายถึง วิธีการที่สถานศึกษาคู่พัฒนาร่วมกันจัดการศึกษาตั้งแต่สองสถาบัน มี 5 ลักษณะของการเชื่อมโยง ดังนี้

2.1) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เชื่อมโยงกับ ระดับอาชีวศึกษา (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถเทียบโอนผลการเรียนกับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพของ อาชีวศึกษา (ม.1-3 ปวช.)

2.2) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เชื่อมโยงกับ ระดับอาชีวศึกษา (ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนกับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง) (ม.4-6 เทียบโอนกับ ปวส.)

2.3) ระดับการศึกษาอาชีวศึกษาเชื่อมโยงกับระดับอุดมศึกษา (ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสามารถเทียบโอนผลการเรียน (ปวช. หรือ ปวส. เทียบโอนกับ ป.ตรี)

2.4) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเชื่อมโยงกับ ระดับอุดมศึกษา (ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถเทียบโอนผลการเรียนกับ ป.ตรี) (ม. 4-6 เทียบโอนกับ ป.ตรี)

2.5) การศึกษาขั้นพื้นฐาน เชื่อมโยงกับ ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา (การศึกษาขั้นพื้นฐาน เชื่อมโยงกับ ระดับอาชีวศึกษา และอาชีวศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนกับอุดมศึกษา)

3) Degree certification หมายถึง ประกาศนียบัตรของสถาบันที่ได้รับการรับรองคุณวุฒิการศึกษาอย่างเป็นทางการจากภาครัฐ และมีการตีค่าระดับเงินเดือนจาก สำนักงาน ก.พ.

4) Non-Degree certification หมายถึง ประกาศนียบัตรหรือใบรับรองที่สถาบันการศึกษาจัดขึ้นเป็นการเฉพาะ ตามความต้องการของสถานประกอบการหรือตลาดแรงงาน

5) ระบบการเทียบโอนหน่วยกิต หมายถึง การนำผลการศึกษาจากสถาบันการศึกษาหนึ่งไปเปรียบเทียบกับขอรับรองสมรรถนะในผลการศึกษาของสถาบันอีกแห่งหนึ่ง โดยทำข้อตกลงและกระบวนการในการเทียบโอนหน่วยกิตอย่างเป็นระบบ

6) ระบบการเทียบโอนประสบการณ์ หมายถึง การนำประสบการณ์ในการทำงานในสมรรถนะที่กำหนดไว้ในรายวิชาของสถาบันการศึกษา ไปเปรียบเทียบกับเพื่อให้ได้รับการรับรอง (Accreditation) ว่าเป็นสมรรถนะของรายวิชาในสถานศึกษานั้น เพื่อนำไปใช้ในการเทียบโอนผลการเรียนต่อไป

7) หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency base curriculum) หมายถึง หลักสูตรที่มีการวิเคราะห์สมรรถนะที่คาดหวังอย่างเป็นระบบ แล้วนำมาจัดการเรียนการเรียนรู้ในรูปแบบของการมุ่งเน้นการฝึกทักษะ ทักษะผ่านการปฏิบัติจริง มีการประเมินโดยอิงสมรรถนะ

8) กลุ่มอาชีพตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 หมายถึง กลุ่มสาขาอาชีพที่ภาครัฐให้การส่งเสริม และเป็นที่ต้องการของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้แก่

- (1) กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ
- (2) กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์
- (3) กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม
- (4) กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์ และ เทคโนโลยีสมองกลฝังตัว

(5) กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง

9) First S Curve หมายถึง อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพในปัจจุบัน ประกอบด้วย อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพและอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร

10) New S Curve หมายถึง อุตสาหกรรมอนาคต ประกอบด้วย อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ อุตสาหกรรมดิจิทัล อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร

11) ตลาดแรงงาน หมายถึง จำนวนตำแหน่งงาน ที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ ที่สถานประกอบการทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีความต้องการในปัจจุบัน

12) ข้อมูลเกี่ยวกับ CLC หมายถึง จำนวนของสิ่งประกอบที่เกี่ยวข้องในการทำโครงการ ได้แก่ จำนวนองค์กรที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งร่วมจัดการศึกษา ร่วมพัฒนาหลักสูตร และร่วมงานในช่วงใดช่วงหนึ่งของโครงการจำนวนหลักสูตร CLC ที่มีการเชื่อมโยงกันในลักษณะต่าง ๆ , จำนวนรายวิชา, จำนวนสถาบันเชื่อมโยง เป็นต้น รวมถึงค่าเป้าหมายที่หน่วยจัดการศึกษาหลักสูตรเชื่อมโยงสามารถจัดเก็บหลักฐานเป็นรูปธรรม ได้แก่ ระยะเวลาเรียนลดลง, ลดค่าใช้จ่ายในการเรียน, ผู้เรียนสามารถสร้างรายได้ระหว่างเรียน, โอกาสในการศึกษาต่อเพิ่มขึ้น, โอกาสในการได้งานทำเพิ่มขึ้น, จำนวนผู้เรียนสายอาชีพเพิ่มขึ้น, ภาพลักษณ์ของการเรียนสายอาชีพดีขึ้น, การเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง, การเพิ่มรูปแบบในการศึกษาให้หลากหลาย, การลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียน การสร้างโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการในชุมชน และข้อมูลการเปรียบเทียบจำนวนผู้เรียนที่เข้าเรียนต่อสายอาชีพต่อสายสามัญของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของแต่ละปี

13) สัดส่วนผู้เรียนสายอาชีพต่อสายสามัญ หมายถึง ร้อยละของผู้เข้าเรียนต่อในระดับ อาชีวศึกษา (ปวช.1) เทียบกับ ร้อยละของผู้เข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4)

ปีการศึกษา ที่สำเร็จ	จำนวนผู้เข้าศึกษาต่อ		อัตราส่วน	
	ปวช.	ม.4	ปวช.	ม.4
2562	A	B	$\left(\frac{A}{A+B}\right) \times 100$	$\left(\frac{B}{A+B}\right) \times 100$
2563	C	D	$\left(\frac{C}{C+D}\right) \times 100$	$\left(\frac{D}{C+D}\right) \times 100$

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษามีทางเลือกในการเข้าสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการและบริบทในพื้นที่
2. หน่วยงานทางการศึกษาในพื้นที่มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทในพื้นที่

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาของประเทศไทย ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัย ได้ค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

1. การขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล
2. นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565
3. การพัฒนาหลักสูตร
4. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา
5. แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการนิเทศ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล

การขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555-2569 คณะกรรมการ การอาชีวศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังนี้

- 1) ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานโดย
 - 1.1) รักษาเป้าหมายผู้เรียนในระดับ ปวช. การเพิ่มปริมาณผู้เรียนในระดับ ปวส.
 - 1.2) ลดปัญหาการออกกลางคัน โดยวางเป้าหมายให้ลดลงร้อยละ 5 ด้วยการป้องกัน/ดูแลรายบุคคล การวิจัยพัฒนา แก้ปัญหารายวิทยาลัย/รายสาขาวิชา การวิเคราะห์แก้ปัญหาเชิงระบบ กลุ่มเป้าหมายใน 50 วิทยาลัยที่มีปัญหาการออกกลางคันสูง
 - 1.3) จัดการเรียนการสอนในระดับพื้นที่และภาพรวมตามความต้องการในแต่ละสาขา
 - 1.4) เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าเรียนสายอาชีพด้วยระบบโควตา
 - 1.5) เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วนสำคัญต่อการเลือกเรียนอาชีวศึกษาในเชิงรุก ซึ่งได้แก่นักเรียน และผู้ปกครอง
- 2) ด้านการขยายโอกาสในการเรียนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ
 - 2.1) จัดอาชีวศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่ สาขาอาชีพ การขยายกลุ่มเป้าหมาย
 - 2.2) จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาในรูปแบบกลุ่มจังหวัด 18 กลุ่มจังหวัดและกรุงเทพมหานคร รวม 19 สถาบัน และสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคละ 1 แห่ง จำนวน 4 แห่ง
 - 2.3) จัดตั้งสถานศึกษาอาชีวะอำเภอก่อนในกลุ่มอำเภอดังกล่าว
 - 2.4) ส่งเสริมการจัดอาชีวะชายแดนใต้สู่สันติสุข ศูนย์ฝึกอบรมอาชีวะ อาชีวะสองระบบ และการจัดหลักสูตรอาชีวะท้องถิ่น และสนับสนุนทุนการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส

2.5) มุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน สาขาที่เป็นนโยบายรัฐบาล และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการจัดอาชีวศึกษาเฉพาะทาง อาทิ ปิโตรเคมี การสร้างเขตรุ่นใหม่ คริวไทยสู่ครัวโลก พลังงานทดแทน โลจิสติกส์/รถไฟความเร็วสูง อัญมณี ยานยนต์ ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ท่องเที่ยว/โรงแรม ฯลฯ

2.6) ขยายกลุ่มเป้าหมายอาชีวะในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวะเพื่อคนพิการ อาชีวะวัยแรงงาน อาชีวะสูงวัย อาชีวะเพื่อสตรี อบรมระยะสั้น/ตลาดนัดอาชีพ ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน เทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อต่อยอดและพัฒนาทักษะทั้ง Upgrade Skills และ Re Skills ร่วมจัดอาชีวศึกษาในสถานพินิจ เรือนจำ ค่ายทหาร และ อปท. ฯลฯ.

Re-Skill คือการสร้างทักษะใหม่ๆ ที่ตอบรับกับโลกในปัจจุบันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านดิจิทัล และการทำงานกับข้อมูลมหาศาล หรือ Big Data Up-Skill คือการเสริมสร้างทักษะเดิมที่มีอยู่ ให้ยังสามารถใช้กับโลกยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนมากแล้วก็คือการปรับใช้ดิจิทัลให้เข้ากับทักษะที่มีอยู่ หรือการพัฒนาทักษะเดิมให้ทันองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น

2.7) สนับสนุนให้หน่วยงาน/องค์กรร่วมจัดอาชีวศึกษาซึ่ง ได้แก่ สถานประกอบการ อปท. และภาคเอกชนจากสาขาอาชีพต่างๆ ฯลฯ

2.8) จัดอาชีวะทางเลือก อาชีวะทายาท วิทยาลัยอาชีวศึกษาฐานวิทยาศาสตร์ อาชีวะอินเตอร์ และอาชีวะเทียบโอนประสบการณ์

2.9) เพิ่มช่องทางการเรียนอาชีวศึกษาด้วย อาชีวะทางไกล และเครือข่ายวิทยุ เพื่อการศึกษาและพัฒนาอาชีพ (R-radio Network)

2. นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น การพัฒนาและยกระดับศักยภาพ วัยแรงงาน รวมถึงการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ที่ตอบสนอง ต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย และประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ดังนี้

2.1 หลักการตามนโยบาย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565

1) สร้าง “TRUST” หรือ “ความเชื่อมั่น ไว้วางใจ” ให้กับสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและผู้ปกครอง โดยทุกหน่วยงานสามารถที่จะเป็นหลัก หรือเป็นที่พึ่งได้

T (Transparency) หมายถึง ความโปร่งใส

R (Responsibility) หมายถึง ความรับผิดชอบ

U (Unity) หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียว

S (Student-Centricity) หมายถึง ผู้เรียนเป็นเป้าหมายแห่งการพัฒนา

T (Technology) หมายถึง เทคโนโลยี

2) ให้ทุกหน่วยงานนำรูปแบบการทำงาน “MOE ONE TEAM” หรือ “การทำงานร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวของกระทรวงศึกษาธิการ” และนำ “TRUST” ซึ่งเป็นรูปแบบในการทำงานที่จะทำให้ครูบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ผู้เรียน และประชาชน กลับมาให้ความไว้วางใจในการทำงานของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นส่วนเสริมในเรื่องความโปร่งใส ทั้งในเชิงกระบวนการทำงาน และกระบวนการตรวจสอบจากภาคส่วนต่าง ๆ

3) สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบ ต่อตนเอง องค์กร ประชาชน และประเทศชาติ ให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยผ่านกลไกการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา

2.2. นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565

1) การปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัย และทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะ ที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย

2) การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูและอาจารย์ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาให้มีความรู้ทางภาษาและดิจิทัล เพื่อให้ครูและอาจารย์ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยภาษาและดิจิทัล สามารถปรับวิธีการเรียนการสอนและการใช้สื่อทันสมัย และมีความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ทางการศึกษาที่เกิดกับผู้เรียน

3) การปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ (NDLP) และการส่งเสริมการฝึกทักษะดิจิทัลในชีวิตประจำวัน เพื่อให้มีหน่วยงานรับผิดชอบพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ ที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางผ่านระบบออนไลน์ และการนำฐานข้อมูลกลางทางการศึกษา มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษา

4) การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษา โดยการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัว การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้จังหวัดเป็นฐาน โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติที่ได้รับการปรับปรุงเพื่อกำหนดให้มีระบบบริหารและการจัดการ รวมถึงการจัดโครงสร้างหน่วยงานให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ สถานศึกษาให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัว การบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้จังหวัดเป็นฐาน มีระบบการบริหารงานบุคคลโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

5) การปรับระบบการประเมินผลการศึกษาและการประกันคุณภาพ พร้อมจัดทดสอบวัดความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาทั้งสายวิชาการและสายวิชาชีพ เพื่อให้ระบบการประเมินผลการศึกษาทุกระดับและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย ตอบสนองผลลัพธ์ทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

6) การจัดสรรและการกระจายทรัพยากรให้ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษามีความเป็นธรรม

และสร้างโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกลุ่มอื่น ๆ กระจายทรัพยากรทั้งบุคลากรทางการศึกษา งบประมาณและสื่อเทคโนโลยีได้อย่างทั่วถึง

7) การนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ National Qualifications Framework (NQF) และกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน ASEAN Qualification Reference Framework (AQRF) สู่การปฏิบัติ เป็นการผลิตและการพัฒนากำลังคนเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยใช้กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เชื่อมโยงระบบการศึกษาและการอาชีพ โดยใช้กลไกการเทียบโอนประสบการณ์ด้วยธนาคารหน่วยกิต และการจัดทำมาตรฐานอาชีพในสาขาที่สามารถอ้างอิงอาเซียนได้

8) การพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้ได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนา ร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อเป็นการขับเคลื่อนแผนบูรณาการ การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 สู่การปฏิบัติเป็นรูปธรรม โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และมีการติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะ

9) การศึกษาเพื่ออาชีพและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อให้ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาและอาชีวศึกษามีอาชีพและรายได้ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพและคุณภาพชีวิตที่ดีมีส่วนช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกได้

10) การพลิกโฉมระบบการศึกษาไทย ด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับการศึกษา เพื่อให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาผ่านระบบดิจิทัล

11) การเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

12) การจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย โดยยึดหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

2.3 นโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win)

1) ความปลอดภัยของผู้เรียน โดยจัดให้มีรูปแบบ วิธีการ หรือกระบวนการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีความสุข และได้รับการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงการสร้างทักษะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการดูแลตนเองจากภัยอันตรายต่าง ๆ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคม

2) หลักสูตรฐานสมรรถนะ มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยยึดความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่ต้องการ

3) ฐานข้อมูล Big Data มุ่งพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและไม่ซ้ำซ้อน เพื่อให้ได้ข้อมูลภาพรวมการศึกษาของประเทศที่มีความครบถ้วน สมบูรณ์ ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

4) ขับเคลื่อนศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) ตามความเป็นเลิศของแต่ละสถานศึกษา

และตามบริบทของพื้นที่ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต ตลอดจนมีการจัดการเรียนการสอนด้วยเครื่องมือที่ทันสมัย สอดคล้องกับเทคโนโลยีปัจจุบัน

5) พัฒนาทักษะทางอาชีพ ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่เน้นพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างอาชีพและรายได้ที่เหมาะสม และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

6) การศึกษาตลอดชีวิต การจัดเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนทุกช่วงวัย ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ประชาชนในแต่ละช่วงวัยได้รับการศึกษาตามความต้องการอย่างมีมาตรฐาน เหมาะสมและเต็มตามศักยภาพตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา และพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย

7) การจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีเกียรติศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคม สามารถช่วยเหลือตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

2.4 การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

1) ให้ส่วนราชการ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ นำนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ข้างต้น เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดการศึกษา โดยดำเนินการจัดทำแผนและจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565

2) ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ให้คำแนะนำ แก้ไขในระดับพื้นที่ โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ

3) ให้มีคณะกรรมการติดตาม ประเมินผล และรายงานการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติระดับพื้นที่ ทำหน้าที่ตรวจราชการ ติดตาม ประเมินผลในระดับนโยบาย และจัดทำรายงานเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ทราบตามลำดับ

4) กรณีมีปัญหาในเชิงพื้นที่หรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน ให้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดดำเนินการบริหารจัดการในการแก้ไขปัญหาและข้อขัดข้อง พร้อมทั้งรายงานต่อคณะกรรมการฯ ตามข้อ 2

5) สำหรับภารกิจของส่วนราชการหลักและหน่วยงานที่ปฏิบัติในลักษณะงานในเชิงหน้าที่ (Function) งานในเชิงยุทธศาสตร์ (Agenda) และงานในเชิงพื้นที่ (Area) ซึ่งได้ดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว หากมีความสอดคล้องกับหลักการนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ข้างต้น ให้ถือเป็นหน้าที่ของส่วนราชการหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งรัด กำกับติดตาม ตรวจสอบให้การดำเนินการเกิดผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม

3. การพัฒนาหลักสูตร

3.1 การพัฒนาหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การเรียนการสอนจะดำเนินไปตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องรู้ถึงหลักการของหลักสูตรและวิธีใช้ ด้วยการรู้หลักการจะช่วยให้ครูผู้สอนอ่านหลักสูตรได้เข้าใจและตีพิมพ์ขึ้นหลักสูตรแบ่งตามแบบต่างๆ

1) หลักสูตรระดับชาติหรือหลักสูตรแม่บท (National level) เป็นหลักสูตรแกนที่เขียนไว้กว้างและบรรจุสาระที่จำเป็นต่อทุกคนในประเทศที่จะต้องเรียนรู้เหมือนกัน เพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไว้ หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายจึงเน้นเป็นวิชาบังคับให้ทุกคนต้องเรียนการพัฒนา

2) หลักสูตรระดับชาติมีหน่วยงานที่พัฒนาหลักสูตร คือ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์นี้มีหน้าที่ประสานงานในการปรับปรุงหลักสูตรทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา หลักสูตรระดับท้องถิ่น (Local level) เป็นการนำเอาหลักสูตรระดับชาติมาใช้พิจารณา ถึงลักษณะของท้องถิ่นเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะพิเศษของแต่ละท้องถิ่นและลักษณะของผู้เรียนและเป็นการเรียนรู้ที่นำไปใช้ในชีวิตจริง

3) หลักสูตรระดับห้องเรียน (Classroom level) สังคมจะเปลี่ยนแปลงหรือไม่ขึ้นอยู่กับหลักสูตรระดับนี้ ผู้สอนส่วนมากมักเข้าใจผิดมักคิดว่าตนเองไม่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรแต่จริงแล้วผู้สอนนำเอาหลักสูตรระดับชาติและระดับท้องถิ่นมาใช้ให้เหมาะสมและบรรจุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ผู้สอนแต่ละคนในวิชาต่างๆ ก็จะทำให้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นทั้งระบบคือ รู้จักจุดมุ่งหมายการสอนเรื่องวิชานั้นๆ ว่ามีความหมายความจำเป็นต่อผู้เรียนอย่างไร ทำไมจึงต้องสอน สามารถใช้วิธีการสอน สื่อการสอน หนังสือเรียน แบบฝึกหัด สามารถวัดผลและประเมินผล เพื่อพิจารณาพฤติกรรมของผู้เรียนว่าได้เปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่

การพัฒนาหลักสูตร จำเป็นต้องมีการดำเนินงานเป็นระเบียบแบบแผนต่อเนื่องกันไป การวางแผนจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานนี้จะต้องคำนึงถึงจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาหลักสูตรว่าจะเริ่มต้นที่ใดก่อน และดำเนินการอย่างไรจึงจะเป็นการพัฒนาหลักสูตรที่ได้สร้างขึ้นมาใหม่อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าหลักสูตรเดิม ต้องคำนึงถึงการดำเนินงานวิธีการต่างๆ รวมทั้งหลักการและแนวปฏิบัติเพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการฝึกอบรมครูประจำการให้เข้าใจในหลักสูตรใหม่รวมทั้งทักษะในด้านต่างๆ และต้องคำนึงถึงประโยชน์ในด้านการพัฒนาจิตใจและทัศนคติของผู้เรียนด้วย ต้องได้รับความร่วมมือและการประสานงานอย่างดี จากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในด้านหลักสูตรทุกๆ ด้าน

ระดับประถมศึกษา การพัฒนาหลักสูตรในระดับนี้เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง ชุมชน และสังคม โดยเชื่อว่าหากพัฒนาตนแล้วรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม สามารถอ่านออก เขียนได้ คำนวณได้ ซึ่งนับว่าเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในอนาคต ผู้เรียนรู้จักรักและเข้าใจในธรรมชาติ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัวและทำความเข้าใจสุขภาพอนามัยส่วนร่วมแล้ว ย่อมรู้จักรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดจิตภาพต่อการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างเป็นปกติสุข และคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า วิเคราะห์เหตุผลและเสนอแนวทางแก้ปัญหาของตนเองและครอบครัว รักการอ่านและแสวงหาความรู้อยู่เสมอทำงานร่วมกับคนอื่นได้ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น รักการทำงาน และทำงานเป็น รู้เข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่บ้าน สามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของบ้านตลอดจนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การพัฒนาหลักสูตรในระดับนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักรักและแสวงหาความรู้ กำหนดแนวทางที่เหมาะสมกับตนในการทำประโยชน์ให้แก่สังคม มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญ

เข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสังคมฐานความรู้ (Knowledge-based society) และติดตามความเจริญก้าวหน้าวิทยาการต่างๆ รู้จักรักและเอาใจใส่ในสุขภาพของตน บุคคลรอบข้าง และสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างสุขภาพอนามัยส่วนตน และชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมพัฒนาการด้านต่างๆ สำหรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ผู้เรียนสามารถเสนอแนะทางเลือกอย่างหลากหลายในการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ ช่วยเหลือผู้อื่น ปรับปรุงการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รักการทำงานและรู้กระบวนการจัดการ เข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงสังคมในชุมชน สามารถเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนภูมิใจในการปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีในชุมชน สิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยผู้เรียนเข้าใจคุณค่าตนเอง วัฒนธรรมท้องถิ่นและชุมชน ตลอดจนเกิดความรู้อิสระศึกษา ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การพัฒนาหลักสูตรในระดับนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำประโยชน์ให้สังคมตามความสามารถของตน มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญเฉพาะด้านและรอบรู้ทันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งเสริมการอนามัยชุมชนและการสร้างเสริมสุขภาพ วางแนวปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมได้ ช่วยเหลือทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ใช้แนวทางและวิธีการใหม่ๆ ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รักการทำงานมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศและโลกมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศและเข้าใจร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตนตลอดจนอนุรักษ์และส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมของประเทศ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นตามแนวทางประชาธิปไตย

การที่จะช่วยให้ผู้สอนเกิดความชำนาญ และมั่นใจในการใช้หรือพัฒนาหลักสูตรนั้นควรจะมีบริการช่วยผู้สอนให้คำปรึกษาหรือวิธีสอนในการจัดบริการหลักสูตรนี้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนในการพัฒนาหลักสูตรในการนำหลักสูตรไปใช้โดยเป็นไปอย่างมีเหตุผล การพัฒนาหลักสูตรจะเกิดขึ้นเมื่อมีวิทยาการต่างๆ ของสังคมและของโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบาย ปรัชญา และแนวทางการพัฒนาการศึกษา

3.2 การพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา

1) ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่จะนำมาใช้ดำเนินการการนำแนวคิดและรูปแบบจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 27 วรรคสองที่กำหนดให้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดขึ้น เป็นการพัฒนาหลักสูตรครบวงจร ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในด้านต่างๆ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตในการเรียนการสอน รวมทั้งสิ่งที่คาดหวังให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของชุมชน

โรงเรียนมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ปลูกฝังเยาวชนในชุมชนให้เป็นพลเมืองที่ดีเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมต่อไป จึงต้องทราบข้อมูลชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนนั้นๆ ข้อมูลของชุมชนที่สำคัญมีดังนี้

1.1.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชน เช่นแผนที่ตั้ง ประวัติความเป็นมา จำนวนประชากร เพศ อายุ ศาสนา ฯลฯ

1.1.2 ข้อมูลด้านการศึกษา จำนวนผู้จบการศึกษาในระดับต่างๆ จำนวนนักเรียน ในระดับต่างๆ ฯลฯ

1.1.3 ข้อมูลศิลปวัฒนธรรม เช่นภาษาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ฯลฯ

1.1.4 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่นรายได้ อาชีพ

1.1.5 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.1.6 ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน เช่น ยาเสพติด มิจฉาชีพ โจร เป็นต้น
วิธีการศึกษาชุมชน สามารถดำเนินการได้ดังนี้

-ศึกษาแบบหัตถ์ภูมิ (เอกสาร, งานวิจัย, สื่อสิ่งพิมพ์)

-ศึกษาแบบปฐมภูมิ (สำรวจ, ลงพื้นที่, สอบถาม, สังเกต)

1.2 การวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน บุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ และสื่อต่างๆ ห้องต่างๆ ปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม

1.3 การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง

1.3.1 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ให้พิจารณาจาก

(1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

(2) จุดประสงค์ของรายวิชา (ความมุ่งหวังที่ต้องการ)

(3) เนื้อหาสาระ (โครงสร้างหลักสูตร)

(4) กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้

1.3.2. หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้พิจารณาจาก

(1) มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร

(2) สาระและมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น

- 8 กลุ่มสาระ

- กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

(3) การจัดการเรียนรู้

(4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.3.3. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปรับมาตรฐานการเรียนรู้จากหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

(1) สาระและมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น

- 8 กลุ่มสาระ (เท่าเดิม)

- วิสัยทัศน์

- พันธกิจ

- คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - กิจกรรมสาธารณประโยชน์
- (2) การจัดการเรียนรู้
- (3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ซึ่งสถานศึกษาควรนำข้อมูลทั้งสามอย่างนี้มาศึกษาและวิเคราะห์ ได้แก่ สภาพและความต้องการของชุมชน ศักยภาพของโรงเรียน และหลักสูตรแกนกลาง

ขั้นที่ 2 การร่างหลักสูตรเป็นการกำหนดแผนการจัดการจัดประสบการณ์หรือการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติตามเป้าหมายกำหนดไว้

2.1 การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร จุดประสงค์ทั่วไป คือเป้าหมายหรือสิ่งมุ่งหวังให้เกิดกับผู้เรียน ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและกระชับ และต้องสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง จุดประสงค์การเรียนรู้ คือเป้าหมายที่มุ่งหวังจำแนกเรื่องและหัวข้อ เช่น ให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อ วิชาเรียน ให้นักเรียนบอกความหมายของวิชาที่เรียนได้ เป็นต้น

2.2 การกำหนดเนื้อหาสาระ ควรกำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร

2.3 การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมและสื่อต่างๆ ควรเลือกวิธีที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน เนื้อหา จุดประสงค์ และหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการสอน หรือ กระทั่งสื่อต่างๆ

2.4 การกำหนดวิธีและประเมินผลผู้เรียน ต้องรู้ถึงคุณภาพของหลักสูตรนั้นๆ จึงต้องมีการประเมินผลผู้เรียน เพื่อให้ทราบผลสัมฤทธิ์ของแผนการพัฒนาหลักสูตรที่ต่อการพัฒนาครั้งต่อไป

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร เมื่อร่างหลักสูตรเสร็จ ต้องมีการตรวจสอบก่อนนำไปใช้ สิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาคือ ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ ได้แก่

- จุดประสงค์
- เนื้อหาสาระ
- การจัดการเรียนการสอน
- กิจกรรมและสื่อการเรียนรู้
- วิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน

ทั้งหมดนี้สามารถทำได้โดยปรึกษาและรับฟังข้อเสนอแนะจาก

- คณะทำงานร่างหลักสูตร
- ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 4 การนำหลักสูตรไปใช้ คือการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ต้องกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอน กำหนดรายละเอียดกิจกรรมในแต่ละคาบ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ ประสานงาน เพื่อให้การสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากที่สุด

นอกจากนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้อง

ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” และการเรียนรู้ หมายถึง การปรับเปลี่ยนไปในทางดีขึ้น การสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ (ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ) มีดังนี้

(1) การเรียนรู้โดยตนเอง คือการสร้างประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม วิทยาการ และโอกาส ให้เอื้อต่อการสร้างแรงจูงใจ เกิดการคิด วิเคราะห์ ฝึกทักษะ ด้วยตนเอง

(2) การเรียนรู้ด้วยตนเอง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม คือการเรียนรู้เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม นอกจากนั้น ยังต้องเรียนรู้ตนเอง สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมให้สอดคล้องกับค่านิยมอันดีงาม และยึดมั่นในคุณธรรม

(3) การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ คือ การเรียนรู้ในทักษะชีวิตที่สำคัญ ในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น เช่นการสื่อสาร การสร้างสัมพันธภาพ การเห็นใจผู้อื่น รวมถึง ความรู้ด้านสุขศึกษา เช่น เพศศึกษา ยาเสพติด การแก้ไขปัญหาภายในครอบครัวอีกด้วย ส่วนการเรียนรู้การประกอบอาชีพ ก็คือการเข้าใจในศักยภาพของตนเพื่อเตรียมตัวในการประกอบอาชีพนั่นเอง

(4) การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด ในการฝึกประสบการณ์และปฏิบัติ เพื่อผลงอกกับปัญหาจริง และสามารถแก้ไขได้อย่างถูกวิธี

(5) การเรียนโดยผสมผสานความรู้ คือการเรียนรู้ในศาสตร์ต่างๆ ควบคู่กับการพัฒนาจิตใจผู้เรียน

(6) การฝึกการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นประชาธิปไตย คือการเรียนรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ความเสมอภาค หน้าที่ และศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(7) การเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และมีความรัก ความหวงแหน ต่อคุณค่าของภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมไทย

(8) การวิจัยเพื่อพัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ คือการรวบรวมข้อมูล เพื่อการแก้ไข และเป็นเครื่องมือในการวิจัย ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างแรงจูงใจ รวมถึงการประเมินคุณภาพ

(9) การเรียนรู้ด้วยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน คือการที่ครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน

(10) การประเมินผู้เรียน คือ กระบวนการพิจารณาผู้เรียนว่าเป็นไปตามจุดประสงค์หรือไม่ โดยใช้เครื่องมือ เช่น การประเมินผลตามจริง แฟ้มผลงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

2) ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

มีนักการศึกษาให้ความหมายของคำว่า “การพัฒนาหลักสูตร” ไว้ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2532) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่า “การพัฒนา” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Development” มีความหมายอยู่ 2 ลักษณะ คือ การทำให้ดีขึ้นหรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น การทำให้เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้การพัฒนาหลักสูตรจึงมีความหมายใน 2 ลักษณะ คือ การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น กับการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐาน

ทาบา (Taba, 1962) ได้กล่าวไว้ว่า “การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรอันเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล และอื่นๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็น

การเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการ และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบต่อกระเทือนทางด้านความคิดและความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐานหรือรูปแบบของหลักสูตร ”

กู๊ด (Good,1973) ได้ให้ความเห็นว่า“การพัฒนาหลักสูตรเกิดได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับโรงเรียนหรือระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอน วัสดุอุปกรณ์ วิธีสอน รวมทั้งการประเมินผล ส่วนคำว่าเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึงการแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นใหม่ ”

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander,1974) ให้ความหมายว่า“การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือเป็นการจัดทำหลักสูตรใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน การพัฒนาหลักสูตร อาจหมายรวมถึงการสร้างเอกสารอื่นๆ สำหรับนักเรียนด้วย ”

จากความหมายของการพัฒนาหลักสูตรที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการพัฒนาหลักสูตรได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร(Curriculum Development) หมายถึง การจัดทำหลักสูตร การปรับปรุงพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม

3) ทฤษฎีหลักสูตร

ทฤษฎีหลักสูตร (Curriculum Theory) หมายถึง ข้อความที่อธิบายความหมายของหลักสูตร โดยชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ชี้แนะแนวทางการพัฒนาการใช้และการประเมินผลหลักสูตรประกอบกัน (รศ.ดร.ประพิมพ์พรรณ โชคสุวัฒน์สกุล, 2534)

ทฤษฎีหลักสูตรชนิดต่างๆ ทฤษฎีหลักสูตรแบ่งออกเป็น 4 ชนิด ดังนี้

(1) ทฤษฎีแม่บท เป็นทฤษฎีหลักที่กล่าวถึงหลักการ กฎเกณฑ์ต่างๆไป ตลอดจนโครงสร้างของหลักสูตร

(2) ทฤษฎีเนื้อหา เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับเนื้อหา กล่าวถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ

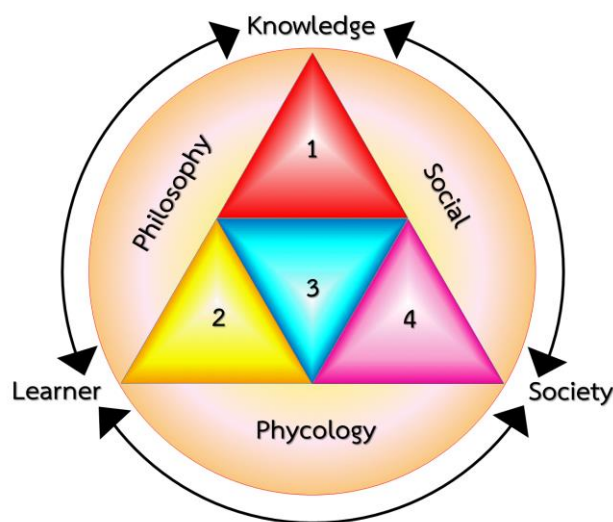
(3) ทฤษฎีจุดประสงค์ เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และกล่าวถึงว่าจุดประสงค์นั้นๆได้อย่างไร

ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของ Hilda Taba เป็นทฤษฎีที่ช่วยให้เราเข้าใจถึงองค์ประกอบและส่วนประกอบด้านต่างๆ ที่สำคัญของหลักสูตร ที่หลอมรวมกันเป็นหลักสูตรคุณภาพที่ใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้นถ้าต้องการให้หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้ใช้ควรนำแนวทางนั้นไปทดลองและปรับใช้ในการเรียนการสอนให้เห็นจริง จึงจะส่งผลให้หลักสูตรนั้นกลายเป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์ และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

หน้าที่ของทฤษฎี

(1) จุดมุ่งหมายของวิทยาศาสตร์ คือ การเข้าใจปรากฏการณ์ที่ศึกษา นักปรัชญาอย่างหาคำตอบสำหรับคำถามของพวกเขา ความรู้คืออะไร ความจริงคืออะไร อะไรคือคุณค่า

(2) ทฤษฎีมาจากคำในภาษากรีกว่า Theoria Connoting แปลว่า“การตื่นตัวของจิตใจ” มันเป็นชนิดของ“มุมมองที่บริสุทธิ์”ของความจริง ทฤษฎี อธิบายความเป็นจริง ทำให้ผู้คนตระหนักถึงโลกของพวกเขาและปฏิสัมพันธ์

SU Model

ภาพที่ 1 แบบจำลองการพัฒนาหลักสูตร SU Model

SU Model คือ รูปแบบจำลองโลกแห่งการศึกษา โดยประกอบด้วยวงกลม ซึ่งเปรียบเสมือนโลกที่มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ 1) พื้นฐานทางปรัชญา 2) พื้นฐานทางจิตวิทยาและ 3) พื้นฐานทางสังคม โดยมีสามเหลี่ยมแห่งการศึกษาที่มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ กำกับด้วยปรัชญาทางการศึกษา 2 ปรัชญา คือ ปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) ซึ่งมีแนวคิดในการจัด การเรียนการสอนเพื่อเป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม ประเพณี และ ปรัชญานิรันดรนิยม (Perennialism) ที่มีแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนด้วยเหตุผล เรียนรู้ในสิ่งที่เป็นเนื้อหาสาระที่มั่นคง

ด้านผู้เรียน กำกับด้วยปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวะนิยม (Existentialism) ซึ่งมีแนวคิดที่ให้บุคคลมีเสรีภาพในการเลือกด้วยตนเอง มีแนวทางการจัดการศึกษาโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ด้านสังคม จะกำกับด้วยปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) โดยมีแนวคิดในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนควรเป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เนื่องจากสังคมมีปัญหาในการพัฒนาหลักสูตร การศึกษาต้องตอบสนองด้านผู้เรียน ด้านสังคมและด้านความรู้ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ พื้นฐานทางสังคม พื้นฐานทางจิตวิทยาและพื้นฐานทางปรัชญาและภายในสามเหลี่ยมการศึกษา จะประกอบด้วยสามเหลี่ยมเล็กๆสี่ภาพ ซึ่งเป็นการจำลองขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตรของ Tyler โดยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่หนึ่ง คือ การวางแผนหรือ Planning ซึ่งจะเห็นว่าการกำกับด้วยความรู้ (Knowledge) และจะสอดคล้องกับคำถามที่หนึ่งของไทเลอร์ คือ มีจุดมุ่งหมายอะไรบ้างในการศึกษา ที่โรงเรียนต้องแสวงหา เพราะว่าหลักสูตรต้องวางแผนให้มีเนื้อหาครอบคลุมในสิ่งที่ผู้เรียนต้องรู้และต้องเรียน

- ขั้นตอนที่สอง คือ การออกแบบหรือ Design ซึ่งจะเห็นว่ากำกับด้วยผู้เรียน (Learner) และจะสอดคล้องกับคำถามที่สองของไทเลอร์ คือ มีประสบการณ์การศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรจัด เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการศึกษา เพราะว่าหลักสูตรต้องออกแบบมา เพื่อให้จัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้แก่นักเรียน

- ขั้นตอนที่สาม คือ การจัดการหลักสูตรหรือ Organize ซึ่งจะเห็นว่ากำกับด้วยผู้เรียน (Learner) ความรู้ (Knowledge) และสังคม (Society) และจะสอดคล้องกับคำถามที่สามของไทเลอร์ คือ จัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรให้มีประสิทธิภาพ เพราะว่าการจัดการหลักสูตรให้ได้ประสิทธิภาพ คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความรู้และบรรลุวัตถุประสงค์พร้อมกัน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการอยู่ในสังคม

- ขั้นตอนที่สี่ คือ การประเมินหรือ Evaluate ซึ่งจะเห็นว่ากำกับด้วยสังคม (Society) และจะสอดคล้องกับคำถามที่สี่ของไทเลอร์ คือ ประเมินประสิทธิผลของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร เพราะว่า การประเมินผลการเรียน ความรู้และการจัดการเรียนการสอนจะทำให้นักเรียนได้ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในสังคม

4) การออกแบบหลักสูตร

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเริ่มต้นจากระบบการร่างหลักสูตร ระบบการนำหลักสูตรไปใช้ และระบบการประเมินหลักสูตร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1) ระบบการร่างหลักสูตร ประกอบด้วย การกำหนดหลักสูตร โดยดูความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง หลังจากนั้นเริ่มกำหนดรูปแบบหลักสูตร ได้แก่ การกำหนดหลักการโครงสร้างองค์ประกอบหลักสูตร วัตถุประสงค์ เนื้อหา ประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผล หลังจากนั้นดำเนินการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ หรือการสัมมนา และมีการทดลองนำร่อง พร้อมทั้งรวบรวมผลการวิจัยและปรับแก้หลักสูตรก่อนนำไปใช้

4.2) ระบบการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย การขออนุมัติหลักสูตรจากหน่วยงานหรือกระทรวง ดำเนินการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยเริ่มจากการประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเตรียมความพร้อมของบุคลากร จัดงบประมาณและวัสดุหลักสูตร บริการสนับสนุนจัดเตรียมอาคารสถานที่ ระบบบริหารและจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และติดตามผลการใช้หลักสูตร หลังจากนั้นเข้าสู่ระบบการบริหารหลักสูตร โดยการดำเนินการตามแผนกิจกรรมการเรียนการสอน แผนการสอน คู่มือการสอน คู่มือการเรียนรู้ เตรียมความพร้อมของผู้สอน ความพร้อมของผู้เรียนและการประเมินผลการเรียน

4.3) ระบบการประเมินผล ประกอบด้วย การวางแผนการประเมินผลการใช้หลักสูตร ทั้งการประเมินย่อย การประเมินรวบยอด การประเมินระบบหลักสูตร ระบบการบริหารและสัมฤทธิ์ของผู้เรียน หลังจากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและรายงานข้อมูลตามลำดับ

5) พื้นฐานในการจัดทำหลักสูตร

5.1) พื้นฐานทางด้านปรัชญาการศึกษา

ปรัชญาการศึกษา หมายถึงอุดมคติ อุดมการณ์อันสูงสุดซึ่งยึดเป็นหลักในการจัดการศึกษา มีบทบาทในการเป็นแม่บทเป็นต้นกำเนิดความคิดในการกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา และเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษา ช่วยกำหนด

หลักการและ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร รวมทั้งสิ่งอื่นที่จะตามมาคือ การเลือกเนื้อหาการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ และการประเมินผลเป็นต้น ปรัชญาการศึกษาต่าง ๆ มีดังนี้

ปรัชญาสารัตถนิยมหรือสาระนิยม (essentialism) ถือว่าบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การจัดการศึกษาตามแนวคิดนี้จึงมีลักษณะเป็นการถ่ายทอด และอนุรักษ์วัฒนธรรมของสังคมเพราะเห็นว่า สิ่งที่น่ามาสอนนั้น ดีงาม ถูกต้อง และถาวรมาแล้ว เนื้อหาวิชาที่น่ามาสอนจะเป็นการเตรียมผู้เรียนให้มีชีวิตที่ดี เช่น การอ่าน การเขียน เลขคณิต ประวัติศาสตร์วรรณคดี ปรัชญา ศาสนา เป็นต้น การจัดการเรียนรู้ยึดครูผู้สอนเป็นศูนย์กลาง เน้นการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียน รั้งและจำ คำนี้ถึง เนื้อหาสาระมากกว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคล วิธีสอนที่ใช้มากคือการบรรยายหรือการพูดของครู ผู้เรียนต้องอยู่ในระเบียบวินัยจนสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ การประเมินผลเน้นด้านความรู้

ปรัชญานิรันดรนิยม (perennialism) ปรัชญานี้มีความเชื่อว่า การจัดการศึกษาควรให้เรียนในสิ่งที่ดีงาม มั่นคง มีเสถียรภาพ เนื้อหาวิชาที่เรียนจะเป็นวิชาที่พัฒนาเขาวินิจฉัยปัญหาและจิตใจ เช่น วิทยาศาสตร์ ตรรกศาสตร์ ภาษาศาสตร์ วรรณคดี ไวยากรณ์ศิลปะการพูด คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ และดนตรี วิธีสอนใช้การฝึกฝนทางปัญญา เช่น การอ่าน การเขียน การฝึกทักษะ การท่องจำ การคำนวณ และการถามตอบ

ปรัชญาพัฒนาการนิยมหรือปรัชญาพัฒนา นิยมหรือปรัชญาวิวัฒนาการนิยม (progressivism) ปรัชญาการศึกษาถือว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือของสังคมในการถ่ายทอดวัฒนธรรมแก่ชนรุ่นหลัง การจัดการศึกษาตามแนวนี้จะมุ่งส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน เน้นการปฏิบัติจริง และความสัมพันธ์กับสภาพจริง การจัดการเรียนรู้ยึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง วิธีการใช้มากคือ การทำโครงการ การอภิปรายกลุ่ม และการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล

ปรัชญาอัตนิยม หรือปรัชญาอัตถิภาวนิยม หรือปรัชญาสภาวะนิยม (existentialism) ปรัชญานี้ มีความเชื่อว่า ทุกคนสามารถกำหนดชีวิตของตนเองจึงเน้นการปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคม เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ การจัดการศึกษาจึงให้ ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ การตัดสินใจ สอนให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง มีเสรีภาพในการเรียน และเลือกเรียนมีความรับผิดชอบในตนเอง ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทาง การจัดการเรียนรู้เน้นพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน วิชาที่เรียนเป็นวิชาที่พัฒนาความสามารถของบุคคลเฉพาะ ลงไป เช่น ศิลปะ ปรัชญา วรรณคดี การเขียน การละคร เป็นต้น

ปรัชญาปฏิรูปนิยม (reconstructionism) ปรัชญานี้มีความเชื่อว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงสังคมโดยตรง เน้นการจัดการศึกษาเพื่อสร้างสังคมให้ดีขึ้น รู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคม ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ดังนั้นผู้เรียนต้องหาประสบการณ์ด้วยตนเอง ให้มาก การจัดหลักสูตรยึดอนาคตเป็นศูนย์กลาง มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและทัศนคติที่จะออกไปปฏิรูปสังคมให้ดีขึ้น เนื้อหาวิชาเน้นหนักในหมวดสังคมศึกษา ด้านพฤติกรรมศาสตร์ อิทธิพลของชุมชน ใช้วิธีสอนแบบให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เน้นการอภิปราย การแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องปัญหาของสังคม พร้อมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิรูปสังคมด้วย ตารางสอนจัดแบบยืดหยุ่น (flexible schedule) การประเมินผลวัดพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียนและทัศนคติเกี่ยวกับสังคม

5.2) พื้นฐานทางด้านจิตวิทยา

ในการจัดทำหลักสูตรนั้น นักพัฒนาหลักสูตรต้องคำนึงอยู่เสมอว่าต้องพยายามจัดหลักสูตรให้สนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูล พื้นฐานเกี่ยวกับตัวผู้เรียนว่าผู้เรียนเป็นใคร มีความต้องการและความสนใจอะไร มีพฤติกรรมอย่างไร ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาทั้งสิ้น โดยเฉพาะจิตวิทยาพัฒนาการ (developmental psychology) และจิตวิทยาการเรียนรู้ (psychology of learning) ซึ่งจิตวิทยาทั้ง 2 สาขานี้จะเกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรโดยตรง นอกจากนี้ นักพัฒนาหลักสูตรยังให้ความสำคัญกับจิตวิทยาทั่วไป (general psychology) ในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของมนุษย์ด้วยเช่นกัน จิตวิทยาพัฒนาการกับการพัฒนาหลักสูตร ทำให้ทราบถึงความสามารถ ความสนใจ ความต้องการ เจตคติ และศักยภาพด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละคนองค์ประกอบของพัฒนาการของมนุษย์ มี 2 ประการ คือ

(1) วุฒิภาวะ (maturity) หมายถึง ภาวะของความเจริญเติบโตสูงสุดของอินทรีย์ในร่างกายที่ทำให้เกิดความพร้อมที่จะทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในขณะนั้นโดยไม่ต้องอาศัยการฝึกฝนหรือเรียนรู้ใด ๆ หรือเป็นไปโดยธรรมชาติ

(2) การเรียนรู้ (learning) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจาก ประสบการณ์ การเรียนรู้อาจเกิดขึ้นด้วยการตั้งใจ หรืออาจเกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจก็ได้พัฒนาการและการเจริญเติบโตของมนุษย์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

(2.1) พัฒนาการทางด้านร่างกาย (physical development) เป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างทั้งขนาดรูปร่าง และการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย

(2.2) พัฒนาการทางด้านสติปัญญา (mental development) เป็นความเจริญงอกงามที่บ่งบอกถึงการเพิ่มพูนความสามารถในการประกอบกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และรวบรวมความรู้ความเข้าใจไว้เป็นหมวดหมู่ เป็นพัฒนาการทางด้านความคิด ความจำ และความเข้าใจ

(2.3) พัฒนาการทางด้านอารมณ์ (emotion development) เป็นพัฒนาการทางด้านความรู้สึกและทัศนคติของบุคคล

(2.4) พัฒนาการทางด้านสังคม (social development) เป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมของบุคคลตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายเป็นความสามารถของบุคคลในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมที่อาศัยอยู่ตลอดถึงการพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพ และพัฒนาการทางด้านศีลธรรมด้วย

5.3) พื้นฐานทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของการศึกษา คือการอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ดีงามและสังคมไปสู่คนรุ่นหลังและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางสังคมให้สอดคล้อง ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ รวมทั้ง สนองความต้องการและช่วยแก้ปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ ดังนั้นการศึกษา จึงเป็นเครื่องมือในการควบคุมการเปลี่ยนแปลงของสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การพัฒนาหลักสูตรจึงต้องให้มีความสอดคล้องกับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมที่แปรเปลี่ยนได้อยู่เสมอ จึงจะสามารถแก้ปัญหาและสนองความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องพิจารณาว่าใช้หลักฐานกับคนในสังคมใดก็ต้องคำนึงถึงลักษณะของคนในสังคมนั้นว่าจะให้มีลักษณะแบบใด ลักษณะใดที่ต้องการให้เกิดขึ้นและลักษณะใดไม่พึงประสงค์ แล้วกำหนดใช้ในหลักสูตรและแนวดำเนินการของหลักสูตร

การศึกษาจึงทำหน้าที่ทำนุบำรุงรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมเก่าที่ดั่งงาม คัดสรรค้ำวัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามาว่าวัฒนธรรมใดควรรับไว้ วัฒนธรรมใดควรปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพของสังคม วัฒนธรรมใดควรสกัดกั้น โดยการบรรจุวัฒนธรรมที่สังคมต้องการถ่ายทอดและสงวนรักษาไว้ในหลักสูตร สกัดกั้นวัฒนธรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่จะเข้ามาทำลายความเป็นเอกลักษณ์ของชาติของสังคม

ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรจึงต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมประจำชาติ ความเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม การยอมรับและปรับปรุงวัฒนธรรมในสังคมให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไปในทางที่เหมาะสมกับสังคม นอกจากนี้ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรจะต้องฝึกให้ผู้เรียนมีวิจรรย์ญาณในการพิจารณาวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่และที่กำลังหลั่งไหลเข้ามาในสังคมว่าดีหรือไม่ดีอย่างไรควรตัดสินใจรับไว้หรือไม่ รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันต่อวัฒนธรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วย เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและพัฒนาสังคมไปพร้อมกัน

6) การพัฒนาหลักสูตร

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร มีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

6.1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน คือ ข้อมูลทางด้านความต้องการ ความจำเป็นและปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ตลอดจนนโยบายทางการศึกษาของรัฐ ข้อมูลทางด้านจิตวิทยา ปรัชญาการศึกษา ความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนวิเคราะห์หลักสูตรเดิม เพื่อพิจารณาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข

6.2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คณะกรรมการดำเนินงานจะต้องร่วมกันพิจารณา กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน โดยจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะระบุคุณสมบัติของผู้ที่จบหลักสูตรนั้นๆ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย โดยกำหนดทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะ แต่ละรายวิชา ซึ่งจะเน้นการปฏิบัติมากขึ้น โดยคำนึงถึงพัฒนาการทางร่างกาย และจิตใจ ตลอดจนปลูกฝังนิสัยที่ดีงาม เพื่อให้เป็นพลเมืองดี

6.3. การกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ หลังจากได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว ก็ถึงขั้นการเลือกสาระความรู้ต่างๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เพื่อความสมบูรณ์ให้ได้วิชาความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม กระบวนการขั้นนี้ จึงครอบคลุมถึงการคัดเลือกเนื้อหาวิชาแล้วพิจารณาจัดลำดับเนื้อหาเหล่านั้นว่า เนื้อหาสาระใดควรเป็นพื้นฐานของเนื้อหาใดบ้าง ควรให้เรียนอะไรก่อนอะไรหลัง แล้วแก้ไขเนื้อหาที่ถูกต้องสมบูรณ์ทั้งแง่สาระและการจัดลำดับที่เหมาะสม ตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้

6.4. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นของการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับครูผู้สอน หลักสูตรจะประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนจะต้องศึกษาทำความเข้าใจ และมีความชำนาญในการใช้หลักสูตร ซึ่งครอบคลุมถึงการเตรียมการสอน การจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในโรงเรียนเพื่อเสริมหลักสูตร การนิเทศการศึกษา และการบริหารการบริการหลักสูตร ฯลฯ นอกจากนี้ในขั้นนี้ยังครอบคลุมถึงการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ก่อนนำไปเผยแพร่ด้วย

ภาพที่ 2 ชั้นของการนำหลักสูตรไปใช้

7) หลักการสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้

(1) มีการวางแผนและเตรียมการในการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะได้ศึกษาวิเคราะห์ ทำความเข้าใจหลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกันเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในทำนองเดียวกันและสอดคล้องต่อเนื่องกัน

(2) มีคณะบุคคลทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นที่จะต้องทำหน้าที่ประสานงานกันเป็นอย่างดีในแต่ละขั้นตอนในการนำหลักสูตรไปใช้

(3) ดำเนินการอย่างเป็นระบบเป็นไปตามขั้นตอนที่วางแผนและเตรียมการไว้การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ ที่จะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จได้ ปัจจัยต่างๆ ได้แก่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารหลักสูตรต่าง ตลอดจนสถานที่ต่างๆ ที่จะเป็นแหล่งให้ความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ สิ่งเหล่านี้จะต้องได้รับการจัดเตรียมไว้เป็นอย่างดี และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนได้เมื่อได้รับการร้องขอ

(4) ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นครูจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และจริงจัง ตั้งแต่การอบรมความรู้ ความเข้าใจทักษะและเจตคติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอย่างเข้มข้น

(5) การนำหลักสูตรไปใช้ควรจัดตั้งให้มีหน่วยงานที่มีผู้ชำนาญการพิเศษ เพื่อให้การสนับสนุนและพัฒนาครูโดยการทำหน้าที่นี้เทศ ติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้ และ ควรปฏิบัติงานร่วมกับครูอย่างใกล้ชิด

(6) หน่วยงานและบุคลากรในฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนกลางหรือส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ

(7) การนำหลักสูตรไปใช้สำหรับผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกหน่วยงาน จะต้องมีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อจะได้นำข้อมูลต่างๆ มาประเมินวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาทั้งในแง่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และการวางแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้ ให้มีประสิทธิภาพ ดียิ่งขึ้น

8) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้

8.1) การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน คือ การตีความหมายและกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรโดยจะดำเนินการในรูปของเอกสารประกอบหลักสูตร และวัสดุอุปกรณ์การสอน เช่นโครงการสอน ประมวลการสอน คู่มือครู เป็นต้น

8.2) การจัดปัจจัยและสภาพต่างๆภายในโรงเรียนเพื่อให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารโรงเรียนควรสำรวจปัจจัยและสภาพต่างๆของโรงเรียนว่า เหมาะสมกับสภาพการนำหลักสูตรมาปฏิบัติหรือไม่

8.3) การสอนซึ่งเป็นหน้าที่ของครูประจำการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ ครูต้องสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เลือกวิธีสอนให้เหมาะสม โดยผู้บริหารคอยให้ความสะดวกให้คำแนะนำและให้กำลังใจ

9) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพ 9 ปัจจัย โดยแบ่งเป็นปัจจัยหลัก 3 ประการ และปัจจัยสนับสนุน 6 ประการซึ่งแต่ละปัจจัยสรุปดังนี้

9.1) แรงจูงใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้บริหารโรงเรียนและผู้มีส่วนร่วมจะมีอิทธิพลอย่างมากที่จะจูงใจผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและเพื่อนร่วมงานให้มีส่วนร่วมในการทำงาน ซึ่งแรงจูงใจเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญ ถ้าเริ่มต้นด้วยการจูงใจที่ไม่เป็นที่ยอมรับ เช่น ไม่มีการสนับสนุนด้านเวลา ทรัพยากร ข้อมูล แต่ให้ทำงานใหญ่ หรือถ้าบรรยากาศของโรงเรียนที่ไม่เอื้ออำนวยก็จะเป็นอุปสรรคในการทำงานได้ ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูในโรงเรียนจึงเป็นจุดเริ่มต้นในความพอใจที่จะเข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้ซึ่งช่วยกระตุ้นทีมงานให้ทำงานประจำโดยใช้การจูงใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งต้องใช้เวลาระยะยาวในการพัฒนาทีมงานทั้งหมดของโรงเรียน

9.2) ความสนใจในแนวคิดของนวัตกรรม แนวคิดของนวัตกรรมเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับแรงจูงใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ถ้าครูหรือผู้บริหารไม่สามารถนำเสนอแนวคิดใหม่ที่น่าสนใจ ครูจะไม่เข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังตัวอย่าง ในประเทศอังกฤษผู้บริหารโรงเรียนจะเริ่มต้นโครงการโดยการเชิญบุคคลภายนอกเช่น ผู้อำนวยการทางการศึกษามาร่วมกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

9.3) การควบคุมการทำงาน ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรทำให้ผู้มีส่วนร่วมในทีมงานพัฒนาหลักสูตรรู้สึกว่าจะไม่ถูกควบคุม แต่สร้างให้มีความรับผิดชอบต่องานและได้แสดงความเป็นเจ้าของในงาน หากมีการควบคุมมากจากส่วนกลางที่มาจากนักพัฒนาหลักสูตร จะเป็นการเสียอย่างมากต่อความล้มเหลวในการทำงาน

9.4) รูปแบบของกิจกรรม กิจกรรมของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สามารถจัดได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเวลา งบประมาณ และวัตถุประสงค์ กิจกรรมจะเน้นที่กระบวนการมากกว่าผลผลิต เช่น เน้นที่การจัดระบบองค์กรที่ดี การสื่อสารที่เหมาะสม ความสามารถของทีมงานที่จะร่วมกันแก้ปัญหา และขวัญกำลังใจของทีมงาน เพราะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทีมงานทั้งหมดของโรงเรียนหรืออย่างน้อยก็เกี่ยวข้องกับหมวดวิชา

9.5) บรรยากาศของโรงเรียน บรรยากาศของโรงเรียนหรือบรรยากาศขององค์กรเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนโดยดูที่การให้การสนับสนุนของผู้บริหาร การจูงใจครู ความสัมพันธ์ของสังคม พิจารณาที่ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศขององค์กรและสรุปว่าการสนับสนุนของผู้บริหารเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดในความสำเร็จของกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

9.6) บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวนของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรูปแบบการมีส่วนร่วมมีความสำคัญยิ่งต่อกิจกรรมของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งจากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรพัฒนาสิ่งต่อไปนี้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ทักษะเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ทักษะการสร้าง การใช้ และประเมินหลักสูตร และ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การเป็นผู้นำในการประชุม/อภิปราย การสื่อสาร การประสานงาน การให้คำปรึกษา เสนอแนะเพื่อนร่วมงาน การสอนเพื่อนร่วมงาน การบำรุงรักษาขวัญกำลังใจและลดความวิตกกังวลของเพื่อนร่วมงาน และการจัดการกับความขัดแย้ง

9.7) เวลา กิจกรรมของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในแต่ละโรงเรียนที่จะสามารถขับเคลื่อนการทำงานของทีมงานและมีการเปลี่ยนแปลงต้องใช้ระยะเวลาที่ยาว เพราะต้องมีการสะท้อนความคิด และช่วงการอภิปรายของสมาชิกตลอดเวลา

9.8) ทรัพยากร ของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย เงินบริจาค วัสดุ อุปกรณ์ เช่น เอกสารในการทำกิจกรรม เครื่องมือต่างๆ หลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก การสาธิตและการเยี่ยมเยียนเสนอแนะในการประชุมปฏิบัติการ การช่วยเหลือด้านเวลา เช่น ลดคาบการสอน จัดระบบชั้นเรียนใหม่ การให้เงินช่วยเหลือครู และการช่วยเหลือด้านข้อมูลต่างๆ

9.9) การสนับสนุนจากภายนอก หน่วยงาน/องค์กรจากภายนอก เช่น รัฐ จังหวัด หน่วยงานด้านการศึกษาในท้องถิ่นเป็นแหล่งข้อมูลที่จะช่วยเปลี่ยนแปลง มีนโยบายให้ทีมของโรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีหน้าที่วางแผนด้านหลักสูตรด้วยผู้บริหารโรงเรียน และครูประสานงานกับหน่วยศึกษานิเทศก์ และนักการศึกษาอื่น ๆ ซึ่งจ้างโดยคณะกรรมการของโรงเรียน

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานั้นต้องคำนึงถึง 3 ปัจจัยหลัก คือ การสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วม การเสนอนวัตกรรมที่น่าสนใจและการให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับผิดชอบและมีความเป็นเจ้าของ ซึ่งจะมีปัจจัยสนับสนุนจากการใช้รูปแบบกิจกรรมต่างๆ การสร้างบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้ออำนวยมีบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกโรงเรียนสนับสนุน มีทรัพยากร/ข้อมูลเพียงพอมีการจัดสรรเวลาที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานร่วมกัน รวมทั้งมีการวางแผนที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับทักษะการพัฒนาหลักสูตรและทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้จะส่งผลให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพ

4. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา

และอุดมศึกษา

สืบเนื่องจากการประชุมคณะกรรมการนโยบายและพัฒนาระบบการศึกษา ครั้งที่ 1/2559 เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2559 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุม ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้ให้ความสำคัญของแนวทางการขับเคลื่อนด้านการศึกษา โดยมุ่งเน้นบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน รวมถึงองค์กรประชาสังคม เพื่อให้การพัฒนาด้านการศึกษา มีความต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืนในระยะยาวต่อไป รวมทั้งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และอุตสาหกรรมไทยแลนด์ 4.0

กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญของการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียนมีทางเลือกในการเข้าสู่การศึกษาที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ผู้เรียนในสายอาชีพทั้งผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สามารถเข้าสู่เส้นทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ ในการนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงเห็นควรจัดโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานทางการศึกษาในระดับภูมิภาคและจังหวัดมีนวัตกรรมที่จะสนับสนุนการศึกษาที่ต่อเนื่องเชื่อมระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ สามารถพัฒนาทักษะผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบททางการศึกษาในแต่ละสาขาวิชาชีพให้มีทักษะต่อยอดในสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมผ่านการจัดเวทีและประชาคมเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาทั้งในระดับภูมิภาคและจังหวัดต่อไป

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ทั้งในด้านความรู้ ความคิด การปฏิบัติ คุณธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน การเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข บนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล รวมทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรมฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม มี 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับภารกิจของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ คือ

- 1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
- 2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- 3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
- 4) ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- 5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

6) ยุทธศาสตร์ชาติด้าน

การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1) ต่อยอดอดีต 2) ปรับปัจจุบัน 3) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต และยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่งและมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อุดม อโภอุมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสาร ภาษาอังกฤษและภาษา ที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูงเป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 -2580) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ โดยยึดยุทธศาสตร์ชาติเป็นจุดเน้นด้านการศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การใช้สถานการณ์จริงจากสถานประกอบการและชุมชน “ปรับโรงงาน เป็นโรงเรียน” โดยมุ่งเน้นให้นักเรียน นักศึกษาได้ฝึกทักษะฝีมือควบคู่กับการฝึกทักษะการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้มีสมรรถนะที่เป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ได้จริง สามารถประกอบอาชีพได้ตามความถนัดและความสนใจ ตามแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีนโยบายในการเพิ่ม สัดส่วนผู้เรียนสายอาชีพและสายสามัญ โดยกำหนดเป้าหมายปี พ.ศ. 2564 ให้ได้ 50 ต่อ 50 ทั้งนี้จำเป็นต้องปรับหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษา และการพัฒนาครู เพื่อทำให้การเรียนการสอน ในสายอาชีพมีคุณภาพสูงขึ้น

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการพัฒนาหลักสูตร ต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความเชื่อมโยงกับหลักสูตรในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ เพื่อให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาในแต่ละระดับสามารถใช้ความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ตามความถนัดและความสนใจ

จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2560) ได้กล่าวถึงแนวทางการเขียนหลักสูตรเชื่อมโยงกับการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ไว้ว่า การเขียนหลักสูตรเชื่อมโยงต้องให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ คือระดับปฐมวัย ระดับพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องคำนึงถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1) มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 2) มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
- 3) มีสุข ภาวกายสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย
- 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

5. แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการนิเทศ

5.1 ความหมาย

การนิเทศ (Supervision) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือแนะนำ หรือปรับปรุงเกี่ยวกับการศึกษาโดยเฉพาะในโรงเรียน มีผู้ให้ความหมายของคำว่า การนิเทศการศึกษาไว้แตกต่างกัน สรุปดังนี้

การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการแนะนำช่วยเหลือครู ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

5.2. ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา

ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา มีดังนี้

5.2.1. สภาพสังคมเปลี่ยนไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ด้วยการนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์การที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

5.2.2. ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ก็เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

5.2.3. การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาขึ้น จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะหรือการนิเทศการศึกษาจากผู้ชำนาญการโดยเฉพาะ จึงจะทำให้แก้ไขปัญหาได้สำเร็จลุล่วง

5.2.4. การศึกษาของประเทศเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ จะต้องมีการควบคุมดูแลด้วยระบบการนิเทศการศึกษา

5.2.5. การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อน จำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ เพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน

5.2.6. การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความเจริญของงานของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณ์จริง

5.2.7. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการจัดกิจกรรม

5.2.8. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ

ด้วยเหตุผลความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้มีหน้าที่นี้เทศจึงควรจะต้องจัดดำเนินการ เพื่อช่วยเหลือครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ครูก้าวทันโลกที่กำลังเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่

5.3. ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้ (สังต์ อุทรานันท์, 2530)

5.3.1. เพื่อพัฒนาคน หมายถึง การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

5.3.2. เพื่อพัฒนางาน หมายถึง การนิเทศการศึกษา มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเหตุนี้การนิเทศที่จัดขึ้นจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะ “พัฒนางาน” คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีขึ้น

5.3.3. เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์ หมายถึง การนิเทศการศึกษา เป็นการสร้างการประสานสัมพันธ์ ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งไม่ใช่เป็นการทำงานภายใต้การถูกบังคับและคอยตรวจตราหรือคอยจับผิด

5.3.4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจหมายถึง การจัดกิจกรรมการนิเทศที่มุ่งให้กำลังใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการนิเทศ เนื่องจากขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีความตั้งใจทำงาน หากนิเทศไม่ได้สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว การนิเทศศึกษาก็ย่อมประสบผลสำเร็จได้ยาก

5.4. หน้าที่ของศึกษานิเทศก์

ภาระหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ มีดังนี้ (วโรรัตน์ บุญสวัสดิ์, 2538)

- 1) ช่วยเหลือครูในการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง
- 2) ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงหลักสูตร
- 3) ช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น
- 4) เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชา ซึ่งมีอยู่ในโรงเรียนได้ช่วยเหลือเพื่อนครู
- 5) ส่งเสริมให้คณะครูมีความสนใจในอุปกรณ์การสอน
- 6) ช่วยเหลือครูในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับผู้เรียนให้ดีขึ้น
- 7) ช่วยเหลือครูในการประเมินผลผู้เรียน
- 8) ส่งเสริมยั่วยุให้ครูรู้จักประเมินผลโครงการการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าของตน
- 9) ช่วยให้ครูประสบผลสำเร็จและมีความรู้สึกรับผิดชอบ

การนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยหลักการต่างๆ ดังนี้ (วินัย เกษมเศรษฐ์, 2548)

1) หลักสภาพผู้นำ (Leadership) คือการใช้อิทธิพลของบุคคลที่จะทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเป็นไปตามเป้าประสงค์

2) หลักความร่วมมือ (Cooperation) คือการกระทำร่วมกัน และรวมพลังทั้งหมด เพื่อแก้ปัญหาด้วยกัน โดยยอมรับและยกย่องผลของความร่วมมือในการปรับปรุงการเรียนการสอน จากหลายฝ่าย และทำหน้าที่และความรับผิดชอบชัดเจนในการจัดองค์การ การประเมินผล ตลอดจนการประสานงาน

- 3) หลักการเห็นใจ (Considerateness) คือการนิเทศการศึกษาจะต้องคำนึงถึงตัวบุคคลที่ร่วมงานด้วยการเห็นใจ จะทำให้ตระหนักในคุณค่าของมนุษย์สัมพันธ์
 - 4) หลักการสร้างสรรค์ (Creativity) คือการนิเทศการศึกษา จะต้องทำให้ครูเกิดพลังที่จะคิดเริ่มสิ่งใหม่ๆ แปลกๆ หรือทำงานด้วยตนเองได้
 - 5) หลักการบูรณาการ (Integration) เป็นกระบวนการซึ่งรวมสิ่งกระจัดกระจายให้สมบูรณ์มองเห็นได้
 - 6) หลักการมุ่งชุมชน (Community) เป็นการแสวงหาปัจจัยที่สำคัญในชุมชน และการปรับปรุงปัจจัยเหล่านั้น เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ในชุมชนให้ดีขึ้น
 - 7) หลักการวางแผน (Planning) หมายถึงกระบวนการวิเคราะห์ซึ่งเกี่ยวกับการแสวงผลในอนาคตการกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการล่วงหน้า การพัฒนาทางเลือกเพื่อปฏิบัติให้บรรลุถึงจุดประสงค์ และการเลือกทางปฏิบัติให้เหมาะสมที่สุด
 - 8) หลักการยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถที่จะถูกเปลี่ยนแปลงได้ และพร้อมอยู่เสมอที่จะสนองความต้องการสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป
 - 9) หลักวัตถุวิสัย (Objectivity) หมายถึงคุณภาพที่เป็นผลจากหลักฐานตามสภาพความจริงมากกว่าความเห็นบุคคล
 - 10) หลักการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การหาความจริงโดยการวัดที่แน่นอน และหลายอย่าง
 ดังนั้น จึงอาจสรุปความหมายของการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาครู เพื่อให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การนิเทศการศึกษาจึงเป็นกระบวนการในการแนะนำช่วยเหลือ ครู ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศนั้นอยู่บนหลักการของประชาธิปไตย ได้แก่ การเคารพซึ่งกันระหว่าง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
- การนิเทศการศึกษาจัดขึ้นเพื่อปรับปรุงการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น ในการปรับปรุงการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้จะสำเร็จได้ผลดีเพียงไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับทักษะและความสามารถของศึกษานิเทศก์ ผู้ทำงานร่วมกับครู ตลอดจนเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่ศึกษานิเทศก์นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษาโดยให้ครูมีโอกาสค้นคว้างานที่จะต้องทำด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความองงามขึ้น เมื่อได้เรียนรู้และมีความเจริญองงามแล้ว ย่อมจะได้รู้จักปรับปรุงงานด้านการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การนิเทศการศึกษามีใช้เน้นการปรับปรุงตัวครู โดยเห็นว่า ครูยังทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ในการสร้างความเจริญองงามให้แก่ผู้เรียน หากแต่ให้ความสำคัญไปถึงนโยบายการศึกษาจุดประสงค์ของการให้การศึกษา การพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรที่ใช้ วัสดุอุปกรณ์การสอนและวิธีสอนของครู สิ่งแวดล้อมของครูและผู้เรียนในขณะที่เรียน ตลอดจนปัญหาด้านต่าง ๆ ในส่วนตัวครูและผู้เรียนซึ่งสิ่งเหล่านี้อยู่ในขอบเขตการนิเทศการศึกษาทั้งสิ้น

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร (2563) ได้รายงานผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษากับสถานศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนารูปแบบและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง

การศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษากับ สถานศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นักเรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 388 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตัวแปรที่ศึกษา 1) ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ นักเรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 2) ตัวแปรตาม ประกอบด้วย 1. รูปแบบและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษากับสถานศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 2. ความพึงพอใจที่มีต่อพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษากับสถานศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร การวิจัยใช้วิธีเชิงเอกสาร (documentary research) และการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาหลักสูตรตามระเบียบวิธีการวิจัยหรือ กระบวนวิธีการวิจัย (methodology) กำหนดขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเป็น 4 ขั้นตอนคือ 1. การกำหนด ข้อมูลพื้นฐาน 2. การพัฒนาหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม 3. การทดลองใช้และการหาประสิทธิภาพ 4. การประเมิน และปรับปรุงหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้ 1. แบบนำการประชุมเสวนากลุ่มสร้างรูปแบบ และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษากับ สถานศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 2. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูและนักเรียนที่มีต่อรูปแบบและ แนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษากับ สถานศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. รูปแบบหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงกับ อาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า มี 2 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบหลักสูตรต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นแบบใช้หลักสูตรอุดมศึกษาเป็นแกน 2) รูปแบบหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นแบบใช้ หลักสูตรเชิงบริบท 2. ความพึงพอใจของผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู ที่มีต่อหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง การศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 42.43 และนักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01

มณฑา ธรรมจริยาวัตร (2562) วิจัยการนำนโยบายอาชีวศึกษาการจัดการเรียนการสอนร่วม หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในช่วง พ.ศ. 2557 – 2560 ไปปฏิบัติ พบว่า การออกแบบนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริง โดยเฉพาะด้านหลักสูตร สาขาวิชาที่เปิดสอน ไม่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง ลักษณะปะทะสถาน และวัตถุประสงค์ของนโยบายอาชีวศึกษาการจัดการเรียนการสอนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) กำหนดไว้ 3 ประเด็น แต่ในการดำเนินงานที่เกิดขึ้นเป็นไปตาม วัตถุประสงค์เพียงสองประเด็น ต่อมาปัญหาอุปสรรคได้แก่ การที่หน่วยงานในระดับสูงไม่สามารถทำให้ หน่วยงานผู้ให้บริการที่นำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างตรงตามเจตจำนงของนโยบาย ทำให้เกิดความล้มเหลวหรือ ล่าช้าในการนำไปปฏิบัติ รวมทั้งความไม่เข้าใจกระบวนการทำงานที่สำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน การบริหารจัดการ 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านงบประมาณ และ 5) ด้านวัสดุอุปกรณ์และ สถานที่เรียน และข้อเสนอแนะเชิงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในนโยบายอาชีวศึกษา การจัดการเรียน

การสอนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ไปปฏิบัติสามารถเชื่อมโยงกับ 7 ปัจจัยตามกระบวนการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาเชิงระบบได้

เชี่ยวชาญ ดวงใจดี (2561) ได้วิจัยเรื่อง แนวปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรทวิศึกษา การเรียนร่วมอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า 1. องค์ประกอบแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรทวิศึกษาการเรียนร่วมอาชีวศึกษาและ มัธยมศึกษาตอนปลาย มี 7 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการหลักสูตร มี 4 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย (1) ระบบการจัดการหลักสูตร (2) ระบบการวัดและประเมินผล (3) ระบบการวางแผนหลักสูตร (4) ระบบการประกันคุณภาพหลักสูตร 2) การดำเนินการหลักสูตร 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การจัดการความร่วมมือ 5) การจัดทำหลักสูตรทวิศึกษา 6) การพัฒนาคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา และ 7) การบริหารทรัพยากรและ งบประมาณ ผลการยืนยันองค์ประกอบแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรทวิศึกษาการเรียนร่วม อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้ง 7 องค์ประกอบพบว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้และเป็นประโยชน์

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสตูล (2561) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการเพิ่มสัดส่วนการศึกษาต่ออาชีวศึกษาในจังหวัดสตูล พบว่า 1. โรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ควร 1) แนะนำเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่นักเรียน 2) ประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครู ผู้ปกครอง และชุมชน 3) เปิดโอกาสให้สถาบันอาชีวศึกษาเข้ามาแนะนำในโรงเรียน 4) ปรับหลักสูตรของโรงเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 5) จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพให้กับนักเรียนเพิ่มมากขึ้น 6) จัดการเรียนการสอนหลักสูตรทวิศึกษา 2. สถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดสตูล 1) แนะนำให้กับนักเรียนในสถานศึกษาทุกสังกัดทุกแห่งอย่างทั่วถึง 2) ประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงด้วยวิธีการที่หลากหลาย 3) ปรับปรุงหรือเปิดหลักสูตรที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดและความต้องการของ สถานประกอบการ 4) สร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสถาบัน 5) ฝึกอาชีพระยะสั้นให้แก่ นักเรียนในสถานศึกษา 6) บูรณาการแนวทางของศาสนาอิสลามในหลักสูตรการเรียนการสอน 7) ให้นักศึกษาหรือศิษย์เก่าออกหน่วยบริการแก่ประชาชน 8) พัฒนาสถาบันให้มีคุณภาพมากขึ้น 9) จัดหาทุนการศึกษาให้แก่ นักเรียนเรียนดีแต่ยากจน 10) ทำ MOU ทวิศึกษากับสถานศึกษา 11) เปิดสอนภาคสมทบหรือในวันเสาร์-อาทิตย์ 12) จัดโควตาศึกษาต่อในสถาบันอาชีวศึกษาให้กับนักเรียนทุกสังกัด 13) มีหอพักให้กับนักศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล 14) สร้างจุดเด่นของแต่ละสถาบัน 3. หน่วยงานที่กำกับสถานศึกษาหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 1) ให้มีการประสานความร่วมมือทั้งในชั้นกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนงานให้ สอดคล้องกัน 2) ให้ความรู้ ข้อมูล ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการเรียนอาชีวศึกษาให้กับผู้ปกครอง 3) สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ปกครอง 4) ทำ MOU กับสถานประกอบการในการรับนักศึกษาเข้าทำงาน 5) มีการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการสร้างเจตคติที่ดีให้แก่ผู้ปกครอง 6) จัดทุนการศึกษาและทุนเพื่อประกอบอาชีพให้แก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา 7) กระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มสถานประกอบการ 4. ภาคเอกชน 1) สนับสนุนสถานที่ในการฝึกประสบการณ์ 2) ขยายตลาดแรงงาน

ระพีพรรณ ร้อยพิลา (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่า

1. องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีดังนี้

1.1 ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) การร่างหลักสูตร 2) การใช้หลักสูตร 3) การประเมินหลักสูตร

1.2 ด้านหลักสูตร ประกอบด้วย 1) เป็นการพัฒนาหลักสูตรที่มีการเชื่อมโยงความรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับวิชาต่างๆ ในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา 2) เป็นการมุ่งเน้นการเตรียมประชากร ที่ทำงานในระบบ (Labor extensive) เป็นการเชื่อมโยงความรู้ขั้นพื้นฐานไปสู่ความรู้ขั้นสูง 3) เป็นหลักสูตรที่ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเรียนรู้ภาคทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติ เน้นการสร้าง ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการประยุกต์ 4) เป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในห้องเรียน มีความยืดหยุ่น ไม่เป็นหลักสูตรที่แยก ออกจากการเรียนการสอนปกติ ไม่เป็นการใช้เวลาเพื่อการเรียน การสอนเพิ่มขึ้น อันจะเป็นภาระกับผู้เรียน และผู้สอน

1.3 ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรต่อเนื่อง (Objective) เป็นการพัฒนาผู้เรียนครอบคลุม 4 H โดยอาศัยเนื้อหาและกระบวนการของ STEM 2) เป็น รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ (Model) 3) มีองค์ประกอบของหลักสูตร (Curriculum Component) 4) มีการจัดการเรียนการสอน (Instructional Model) 5) มีระยะเวลา (Time) จัดการ เรียน การสอนตามหลักสูตร 6) มีผลลัพธ์ของการจัดหลักสูตรต่อเนื่อง (Output) 7) มีข้อมูลอ้างอิง เชิงประจักษ์ (Evidence Base Practice : EBP) 8) มีเอกสารประกอบการคัดเลือกเอกสารข้อมูลที่ต้องใช้ ประกอบการ คัดเลือกรูปแบบหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา 9) มีข้อเสนอแนะอื่นๆ ควรมีการทำข้อตกลงระดับนโยบายการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันตั้งแต่ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา

1.4 ด้านโครงสร้างองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย 1) ชื่อหลักสูตร ภาษาไทย 2) ชื่อ หลักสูตร ภาษาอังกฤษ 3) ระยะเวลา จำนวนชั่วโมง ของหลักสูตร ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ 4) ระดับ การสอน 5) สมรรถนะของหลักสูตร 6) คำอธิบายของหลักสูตร 7) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 8) การศึกษาและการปฏิบัติ 9) รูปแบบ เทคนิคการจัดการศึกษา 10) สื่อ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ 11) เอกสารอ้างอิง /เอกสารประกอบการศึกษา/แหล่งเรียนรู้ 12) แนวทางการประเมิน 13) พื้นความรู้ และ คุณสมบัติของผู้เรียนหรือนักเรียนนักศึกษา 14) คุณสมบัติผู้สอน 15) คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร

2. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและ อุดมศึกษา ในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วย

2.1 การร่างหลักสูตร มีดังนี้ 1) กำหนดหลักสูตร 2) รูปแบบหลักสูตร 3) โครงสร้างและ องค์ประกอบหลักสูตร .4) วัตถุประสงค์ 5) เนื้อหา 6) การวัดและประเมินผล 7) การตรวจสอบหลักสูตร 8) การปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

2.2 การใช้หลักสูตร มีดังนี้ 1) การอนุมัติหลักสูตรการวางแผน 2) การใช้หลักสูตรการเตรียม ความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ สถานที่ วัสดุฯฯ 3) การบริหารหลักสูตรการดำเนินการตามแผน (1) กิจกรรมการเรียนรู้ (2) ตารางสอน (3) แผนการสอน (4) แบบเรียน (5) การเตรียมความพร้อมของ ผู้เรียน (4) การประเมินผล

2.3 การประเมินหลักสูตร มีดังนี้ 1) วางแผนการประเมิน 2) การเก็บข้อมูล 3) การวิเคราะห์ข้อมูล 4) การรายงานผลข้อมูล (1) เอกสารหลักสูตร (2) ระบบบริหาร (3) การจัดการเรียนการสอน (4) ผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน

3. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วย 3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3.2 การทดลองใช้หลักสูตร 3.3 การนิเทศติดตาม

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร (2561) ได้ศึกษา ผลการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา กับสถานศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า 1. รูปแบบหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร มี 2 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงกับอาชีวศึกษาและ อุดมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นแบบใช้หลักสูตรอุดมศึกษาเป็นแกน 2) รูปแบบหลักสูตรต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับอาชีวศึกษาและ อุดมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นแบบใช้หลักสูตรเชิงบริบท 2. ความพึงพอใจของผู้บริหาร ศึกษาวิเคราะห์ ครู ที่มีต่อหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 42.43 และนักเรียนมี ความพึงพอใจ ที่มีต่อหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01

ภาวานา นัครามนตรี (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การสร้างรูปแบบดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร ต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทของจังหวัด สงขลา เป็นการวิจัยสร้างรูปแบบดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับ อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดสงขลา พบว่า 1) ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็น ต่อรูปแบบดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดสงขลา ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.76 เมื่อพิจารณา ในรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านกรอบเข้าถึง กรอบพัฒนา กรอบขยายผล ตามด้วยกรอบประเมินผล และกรอบเข้าใจ ตามลำดับ 2) ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็น ต่อแนวทางพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดสงขลา ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.67 เมื่อพิจารณา ในรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยเรียงลำดับ ดังนี้ คู่มือดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร แนวทางการวิเคราะห์สมรรถนะงานตามอาชีพที่เลือกพัฒนาหลักสูตร แนวทางการวิเคราะห์เนื้อหาที่ต้อง จัดการเรียนการสอน ตามด้วยแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตร แนวทางการเปรียบเทียบงานหลักของ สมรรถนะอาชีพกับรายวิชาที่จัดสอน แนวทางการวิเคราะห์ระดับความรู้ ความสามารถ ลักษณะนิสัย แนวทาง กิจกรรมการเรียนการสอน และแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ 3) ผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้องโรงเรียนกลุ่ม นářอง และโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย มีความคิดเห็นต่อแนวทางพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษา ขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดสงขลา ในภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.69 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดย เรียงลำดับ ดังนี้ แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ แนวทางกิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางการวิเคราะห์ สมรรถนะงานตามอาชีพที่เลือกพัฒนาหลักสูตร ตามด้วยคู่มือดำเนินงานพัฒนา แนวทาง การเปรียบเทียบ งานหลักของสมรรถนะอาชีพกับรายวิชาที่จัดสอน ตามลำดับ ยกเว้นแนวทางการวิเคราะห์ระดับความรู้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาของประเทศไทย ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ตามระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (methodology) โดยได้ดำเนินการวิจัย ภายใต้โครงการส่งเสริมเวทีประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง การศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย
2. ตัวแปรที่ศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. วิธีดำเนินการวิจัย
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การตรวจสอบข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
9. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้รับผิดชอบโครงการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 77 จังหวัด และผู้รับผิดชอบโครงการของสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-18

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 บริบทของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

2.2 รูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากผู้มีส่วนได้เสีย

2.3 รูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 แบบนิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินงานระดับจังหวัด และระดับภาค
- 3.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structural in-depth interview)/การนำเสนอผลการดำเนินงาน
- 3.3 แบบติดตามสรุปผลการดำเนินโครงการ

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แบบนิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินงานระดับจังหวัด และระดับภาค

4.1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และ ผู้ให้ข้อมูล และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

4.1.2 คัดเลือกประเด็นคำถามที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของเนื้อหา การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564

4.1.3 จัดทำแบบนิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินงานระดับจังหวัด โดยผู้เชี่ยวชาญร่วมออกแบบ โดยแบบนิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินงานระดับจังหวัด และระดับภาคแบ่งออกเป็น 6 ตอน มี ดังนี้

- (1) ข้อมูลพื้นฐาน
- (2) ขั้นตอนเตรียมการ
- (3) ขั้นตอนดำเนินการ
- (4) ขั้นตอนติดตามผล
- (5) ขั้นตอนปรับปรุงหรือกำหนดมาตรฐาน
- (6) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4.2 แบบสัมภาษณ์

4.2.1 วิเคราะห์ปัญหาของงานวิจัย เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

4.2.2 ศึกษาค้นคว้าความรู้ทางวิชาการ และสร้างแบบสัมภาษณ์ตามทฤษฎีและกรอบแนวคิดของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

4.2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์โดยผู้เชี่ยวชาญ ให้มีความถูกต้องและเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) 4.2.4 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ในขั้นสุดท้าย การเรียบเรียงลำดับคำถาม การใช้ภาษา ตรวจสอบ ความถูกต้องตรงตามเนื้อหาเพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก

4.3 แบบติดตามสรุปผลการดำเนินโครงการ

4.3.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และ ผู้ให้ข้อมูล และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

4.3.2 คัดเลือกประเด็นคำถามที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของเนื้อหา การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564

4.3.3 จัดทำแบบติดตามสรุปผลการดำเนินโครงการโดยผู้เชี่ยวชาญร่วมออกแบบโดยแบ่งแบบติดตามสรุปผลการดำเนินโครงการ ออกเป็น 6 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

- (1) หลักสูตรมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานกับระดับอื่น
- (2) หลักสูตรมีความสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0
- (3) ข้อตกลง พันธสัญญา กับสถานศึกษาในแต่ละระดับ
- (4) มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตร
- (5) มีรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง
- (6) มีการดำเนินงานของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง

5.วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดประเด็นในการสอบถาม
- 3) กำหนดรูปแบบสอบถาม
- 4) สร้างแบบสอบถามตามประเด็นและรูปแบบคำถามที่กำหนด
- 5) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ
- 6) ปรับปรุงแก้ไขเป็นเครื่องมือที่ใช้จริง
- 7) ดำเนินการสอบถามและวิจัยกับผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 ระดับดังนี้

7.1) ระดับกระทรวง

7.1.1.) เสนอแต่งตั้งคณะทำงาน CLC ระดับกระทรวง

7.1.2.) ประชุมคณะทำงานฯ วางแผนและออกแบบการทำงาน

7.1.3.) ประชุมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการและแจ้งเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพเพื่อการพัฒนาตามโครงการให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ภาควิชาฯ ฯลฯ

7.1.4.) เปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัย

7.1.5.) ประกาศผลการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย

7.1.6.) ประชุมคณะทำงาน CLC ระบบออนไลน์

7.1.7.) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยการลงพื้นที่ติดตามการดำเนินงาน

ของ สำนักงานศึกษาธิการภาค และ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

7.1.8.) ประชุมนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับประเทศ

7.1.9.) ประเมินโครงการวิจัยที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

7.1.10.) ประชุมสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน

7.1.11.) ส่งเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของการดำเนินงาน ปี พ.ศ.2564

7.2) ระดับภูมิภาค

7.2.1.) เสนอแต่งตั้งคณะทำงานฯ ระดับภาค

- 7.2.2.) ประชุมคณะทำงานฯ วางแผนและออกแบบการทำงาน
- 7.2.3.) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน CLC ของ สำนักงานศึกษาธิการภาค โดยลงพื้นที่ และระบบออนไลน์
- 7.2.4.) ประชุมนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับภาค
- 7.2.5.) ประชุมสรุปและรายงานผลการดำเนินงานระดับภาค

7.3) ระดับจังหวัด

- 7.3.1.) แต่งตั้งคณะทำงานฯ ระดับจังหวัด
 - 7.3.2.) ประชุมคณะทำงานฯ วางแผนและออกแบบการทำงาน
 - 7.3.3.) ประชุมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา และแจ้งเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพเพื่อการพัฒนาโครงการ
 - 7.3.4.) จับคู่สถานศึกษาคู่พัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงฯ (Matching)
 - 7.3.5.) สร้าง/พัฒนา หรือ คัดเลือกหลักสูตร CLC และกำหนดกระบวนการในการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร CLC
 - 7.3.6.) จัดเวทีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ MOU
 - 7.3.7.) ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร CLC
 - 7.3.8.) ประชุมนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับจังหวัด
 - 7.3.9.) ประชุมสรุปและรายงานผลการดำเนินงานระดับจังหวัด
- 8) วิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล
 - 9) จัดทำรายงานสรุปโครงการวิจัย
 - 10) เผยแพร่โครงการวิจัย

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

6.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การสัมภาษณ์มีลักษณะคล้ายกับการใช้แบบสอบถาม โดยกำหนดคำถามปลายเปิดคำถามต่างๆ ได้ถูกกำหนดเป็นแบบสัมภาษณ์ขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งมีหัวข้อการสัมภาษณ์ ดังนี้

- 6.1.1 การดำเนินงาน CLC ของแต่ละจังหวัด
- 6.1.2 ผลลัพธ์การสร้างหลักสูตร CLC หรือหลักสูตร CLC ที่เกิดขึ้น และความโดดเด่นของหลักสูตร หรือนวัตกรรมทางการศึกษาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการพัฒนา CLC
- 6.1.3 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อสถานศึกษา และผู้เรียน

6.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ วารสาร สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต วิทยานิพนธ์หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7. การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

7.1 การตรวจสอบความตรง (Validity) ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงของข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการจดบันทึกภาคสนามมาตีความและเรียบเรียงเพื่อถามย้อนกลับไปยังผู้ให้ ข้อมูลหลักอีกครั้งเพื่อยืนยันความเชื่อถือได้ของข้อมูล จากนั้นได้กำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย ได้ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ทั้งด้านภาษา เนื้อหา โดยให้อาจารย์ที่ ปรึกษาการวิจัยและ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ การเก็บรักษาข้อมูล รวมถึงการขอความร่วมมือ ในการให้สัมภาษณ์และบันทึกเทป

7.2 การตรวจสอบด้วยวิธีการสามเส้า (Triangulation) การตรวจสอบข้อมูลในการ วิจัยเชิงคุณภาพ ได้ใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Method) (สุภางค์ จันทวานิช, 2553) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ ถูกต้อง น่าเชื่อถือ และแม่นยำ ดังนี้

7.2.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูล ที่ ผู้วิจัยได้นั้นถูกต้องหรือไม่ ซึ่งการตรวจสอบข้อมูลได้แก่ แหล่งเวลา คือ ข้อมูลที่ได้รับต่างเวลากันจะได้ ข้อมูลเหมือนกันหรือไม่ แหล่งสถานที่ คือ ถ้าได้ข้อมูลต่างสถานที่กันจะได้ข้อมูลที่เหมือนเดิม หรือไม่ และ แหล่งบุคคล คือ ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

7.2.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator triangulation) ด้วยการให้ผู้วิจัย หลายคนในการสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบว่าผู้วิจัยแต่ละคนได้ข้อมูลต่างกันหรือไม่ อย่างไร

7.2.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory triangulation) ถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิด ทฤษฎี ที่ต่างไปจากเดิมจะทำให้การตีความของข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ โดยใช้วิธีการดำเนินการศึกษา 2 วิธี คือ

8.1 วิธีการวิจัยเอกสาร เป็นการค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปจากหนังสือ เอกสารวิชาการต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วารสาร บทความ และสืบค้นข้อมูลจาก internet เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.2 วิธีวิจัยภาคสนาม เป็นการศึกษาวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่แน่นอน ในการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้สร้างขึ้นไว้ล่วงหน้าเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด ใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพได้ 3 ขั้นตอน (Miles and Huberman, 1994) ดังนี้

9.1 การลดทอนข้อมูล (Data Reduction) ผู้วิจัยดำเนินการจัดระเบียบของข้อมูล เช่น การปรับ ลด เพิ่ม หาข้อมูลใหม่จนได้ผลหรือข้อสรุป โดยจัดข้อมูลให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับ ข้อมูลตาม

กรอบแนวคิดที่ใช้ทำการศึกษาคั้งนี้ เพื่อให้สามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ และสามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้งานได้ง่ายขึ้น

9.2 การแสดงข้อมูล (Data Display) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการลดทอนข้อมูลมาจัดระเบียบและนำมาเรียงลำดับตามเวลาที่เกิดขึ้นก่อนหลังให้เป็นหมวดหมู่ด้วยวิธีการพรรณนาเพื่อง่ายต่อการนำข้อมูลมาสรุปในขั้นตอนต่อไป

9.3 การสร้างข้อสรุปและยืนยันผลสรุป (Conclusion and Verification) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมที่ได้นำมาทำการลดทอนข้อมูลและแสดงผลข้อมูลแล้ว เพื่อหา ข้อสรุปหรือข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา รวมถึงการเปรียบเทียบความแตกต่างและความสอดคล้อง เพื่อให้ได้ประเด็นของการศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อสำรวจบริบทของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 2) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากผู้มีส่วนได้เสีย และ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่ง มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการสำรวจบริบทของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

1.1 ผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนงานการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพศชายร้อยละ 33.30 และ เพศหญิงร้อยละ 66.70

1.2 ผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนงานการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ร้อยละ 68.10 และ ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา ร้อยละ 31.90

1.3 ระดับการรับรู้ และ ความเข้าใจในโครงการการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 พบว่า ผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนงานระดับจังหวัด มีความเข้าใจในรูปแบบการดำเนินงานโครงการ ระดับมาก สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35 มีความสามารถบริหารงานโครงการ ระดับมาก สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38 มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานโครงการส่งผลกระทบต่อด้านบวก ระดับมากที่สุด สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33 และ มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานศึกษานิเทศก์ควรเป็นหน่วยงานหลักในการประสานการดำเนินงานโครงการ ระดับมากที่สุด สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43

1.4 ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานโครงการการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ประสบผลสำเร็จ พบว่า การให้ความสำคัญในโครงการของผู้บริหาร ระดับมากที่สุด สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54 ความต่อเนื่องในการดำเนินงานของโครงการ ระดับมากที่สุด สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56 องค์กรความรู้ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ระดับมากที่สุด สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45 ทักษะเกี่ยวกับการบริหารโครงการ ระดับมากที่สุด สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43 ความร่วมมือของผู้บริหารโรงเรียน/ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา/และผู้บริหารอุดมศึกษา ระดับมากที่สุด สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57 ความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย ภาครัฐ/เอกชน ระดับมากที่สุด สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51 วิธีการและกลไกความร่วมมือ ระดับมากที่สุด สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51 ผู้บริหารโรงเรียน/ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา/และผู้บริหารอุดมศึกษา ระดับมากที่สุด สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51

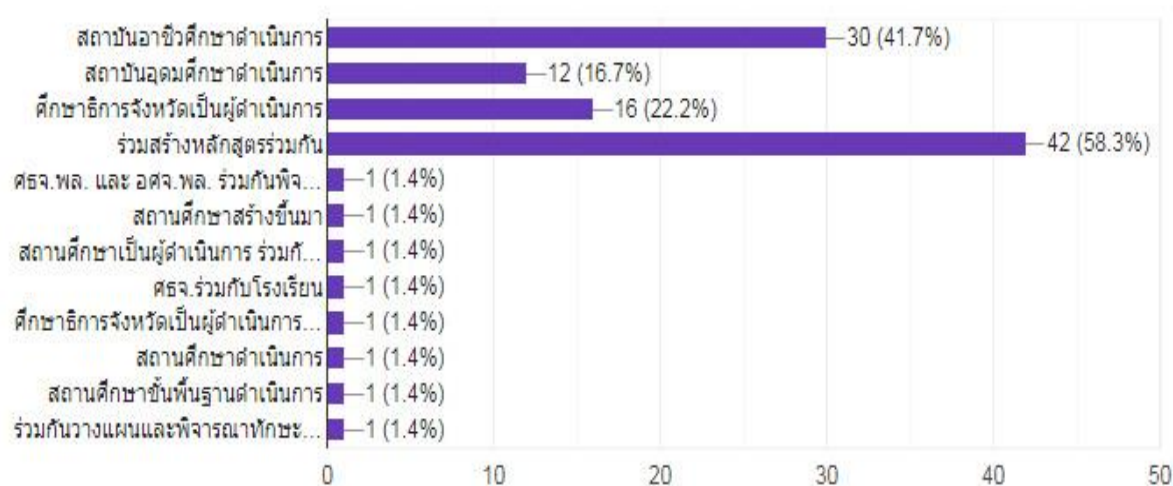
1.5 คุณภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เมื่อเปรียบกับการจัดการเรียนการสอนปกติ พบว่า คุณภาพดีกว่าปกติ สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 62.50

1.6 ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานตามหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา พบว่า เพิ่มรูปแบบในการศึกษาให้หลากหลาย สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 81.90 รองลงมาผลลัพธ์เกี่ยวกับจำนวนผู้เรียนสายอาชีพเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 79.20 และเกี่ยวกับเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 79.20

1.7 อื่นๆ สรุปได้ว่า เกิดผลลัพธ์คุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้ที่สามารถสร้างนวัตกรรมได้ จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning มีสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย

2. ผลการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากผู้มีส่วนได้เสีย

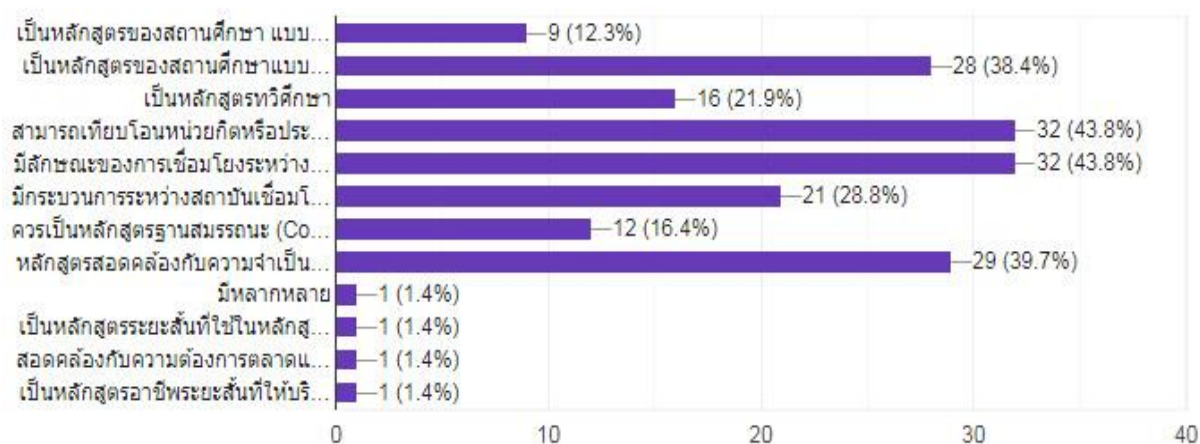
2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่มาของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่มาของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

จากภาพที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่มาของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา แสดงให้เห็นว่าที่มาของหลักสูตรส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาจากร่วมสร้างหลักสูตรร่วมกัน รองลงมา คือ สถาบันอาชีวศึกษาดำเนินการ

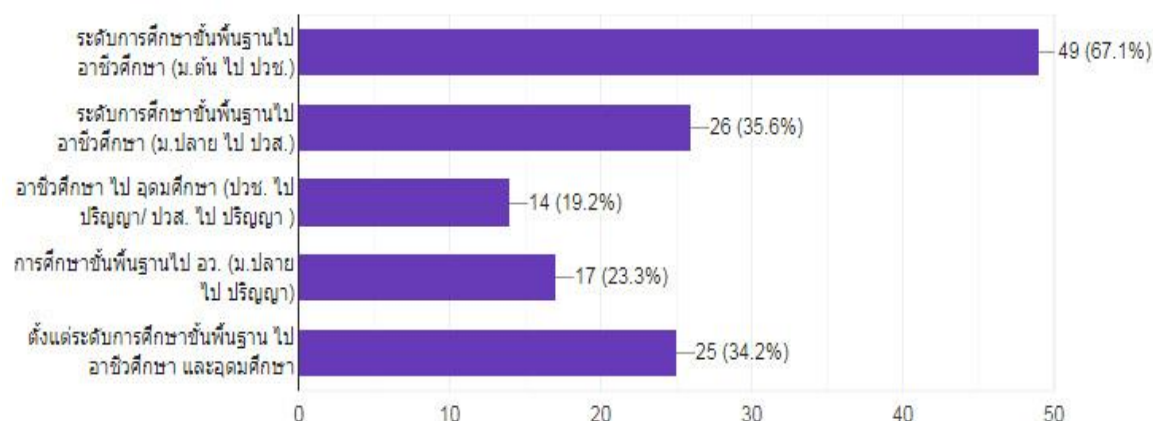
2.2 ผลการวิเคราะห์ลักษณะของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

จากภาพที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา แสดงให้เห็นว่าลักษณะของหลักสูตรส่วนใหญ่สามารถเทียบโอนหน่วยกิตหรือประสบการณ์ โดยมีกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์ อย่างเป็นระบบ และมีลักษณะของการเชื่อมโยงระหว่างสถาบันคู่พัฒนาที่ชัดเจน รองลงมา คือ หลักสูตรสอดคล้องกับความจำเป็นตามบริบทของการพัฒนาพื้นที่และตลาดแรงงาน

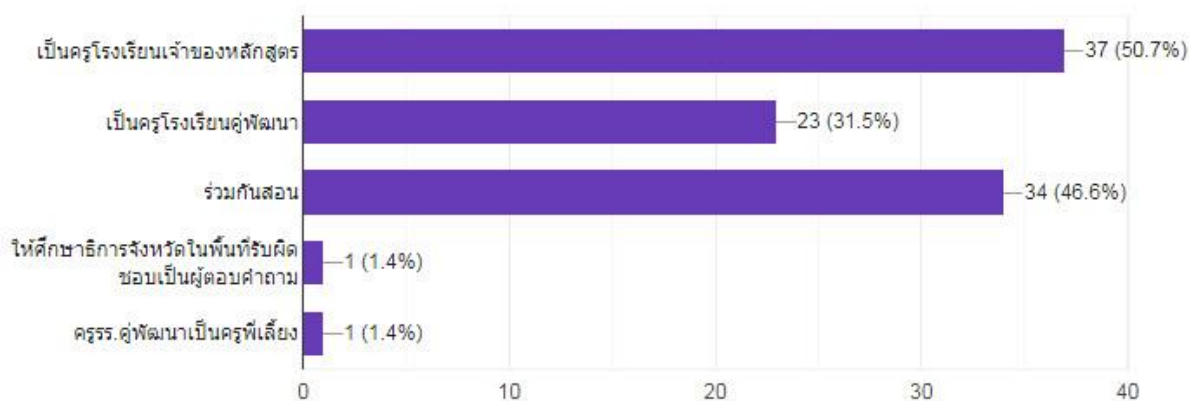
2.3 ผลการวิเคราะห์ลักษณะของการเชื่อมโยงแต่ละระดับการศึกษาของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา (ภาพที่ 5)

ภาพที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะของการเชื่อมโยงแต่ละระดับการศึกษาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

เชื่อมโยงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไป อาชีวศึกษา (ม.ต้น ไป ปวช.) รองลงมาเชื่อมโยงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไป อาชีวศึกษา (ม.ปลาย ไป ปวส.)

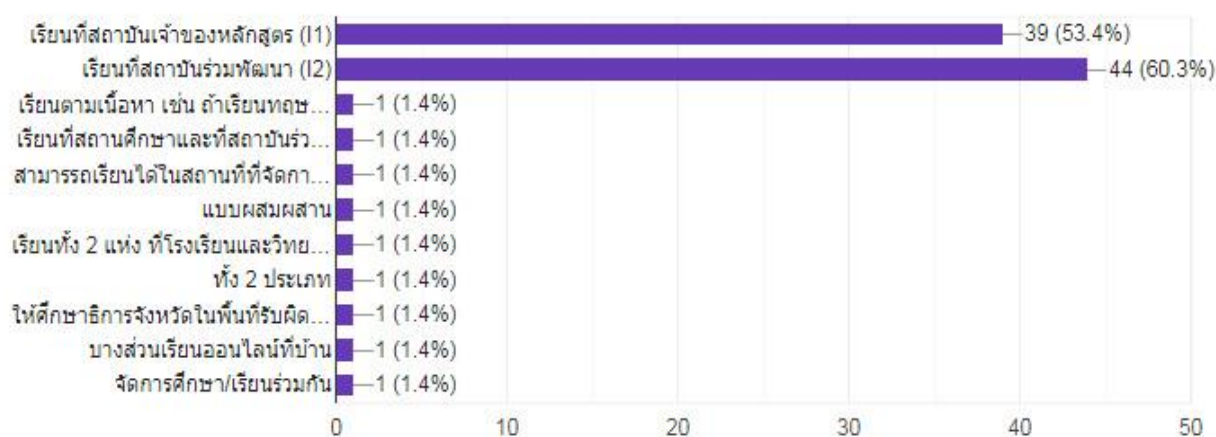
2.4 ผลการวิเคราะห์วิธีการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

จากภาพที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา แสดงให้เห็นว่าวิธีการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรส่วนใหญ่เป็นครูโรงเรียนเจ้าของหลักสูตร รองลงมา ร่วมกันสอน

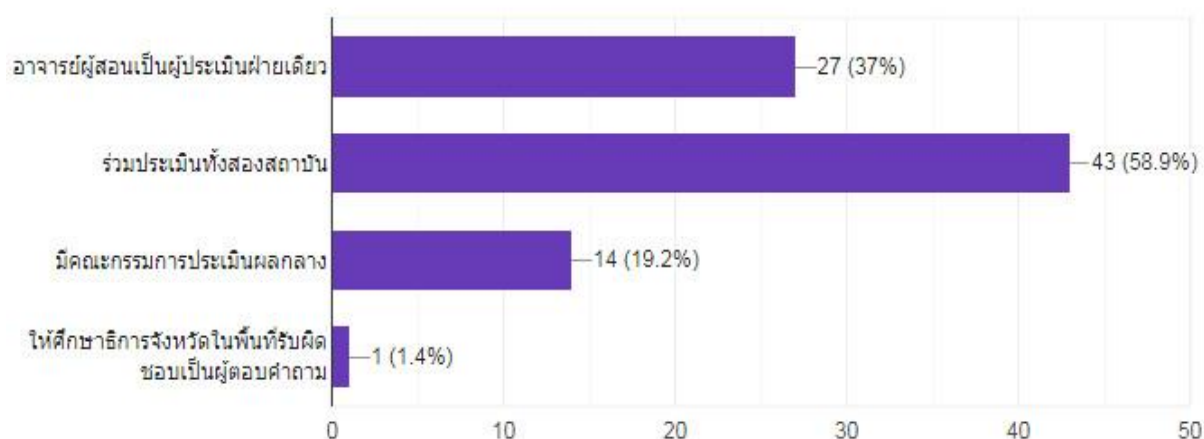
2.5 ผลการวิเคราะห์สถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง การศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา (ภาพที่ 7)

ภาพที่ 7 ผลการวิเคราะห์สถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

จากภาพที่ 7 ผลการวิเคราะห์สถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาแสดงให้เห็นว่าสถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เรียนที่สถาบันร่วมพัฒนา รองลงมาเรียนที่สถาบันเจ้าของหลักสูตร

2.6 ผลการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผลของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา (ภาพที่ 8)

ภาพที่ 8 ผลการวิเคราะห์กระบวนการประเมินผลของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

จากภาพที่ 8 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการประเมินผลส่วนใหญ่ร่วมประเมินทั้งสองสถาบัน
รองลงมาอาจารย์ผู้สอนประเมินฝ่ายเดียว

3. ผลการพัฒนารูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

การพัฒนารูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และ
อุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ปรากฏผลตาม ลักษณะหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเชื่อมโยง
การจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของ
พื้นที่ในระดับจังหวัดและภูมิภาค และ แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking
Curriculum ภายใต้โครงการส่งเสริมเวทีและประชาคม เพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตร
ต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ดังนี้

3.1. ลักษณะหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ในระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ในระดับจังหวัดและภูมิภาค

3.1.1 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านความต่อเนื่อง
เชื่อมโยงการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานกับระดับอาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา มีผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านความต่อเนื่อง
เชื่อมโยงการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานกับระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

สำนักงานศึกษาธิการ ภาค 1-18	จำนวนหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ตามลักษณะความเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับระดับอื่น		
	ระดับอาชีวศึกษา (จำนวนหลักสูตร)	ระดับอุดมศึกษา (จำนวนหลักสูตร)	ระดับอาชีวศึกษา ระดับอุดมศึกษา (จำนวนหลักสูตร)
สำนักงานศึกษาธิการภาค 1	30	0	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 2	3	7	1
สำนักงานศึกษาธิการภาค 3	1	1	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 4	14	0	6
สำนักงานศึกษาธิการภาค 5	4	0	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 6	2	0	1
สำนักงานศึกษาธิการภาค 7	65	0	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 8	10	0	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 9	3	1	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 10	0	8	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 11	3	0	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 12	4	3	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 13	2	0	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 14	6	3	4
สำนักงานศึกษาธิการภาค 15	36	7	29
สำนักงานศึกษาธิการภาค 16	34	5	30
สำนักงานศึกษาธิการภาค 17	10	1	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 18	0	0	5
รวม	227	36	84

จากตารางที่ 1 พบว่า แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านความต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานกับระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มี 3 ลักษณะ ซึ่ง เรียงลำดับตามจำนวนหลักสูตร จากมากไปหาน้อย คือ ลักษณะความต่อเนื่องเชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับระดับอาชีวศึกษา มีมากที่สุด จำนวน 227 หลักสูตร รองลงมา คือ ลักษณะความต่อเนื่องเชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับระดับอุดมศึกษา จำนวน 84 หลักสูตร และ ลักษณะความต่อเนื่องเชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และ ระดับอุดมศึกษา น้อยที่สุด จำนวน 36 หลักสูตร

3.1.2 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านความสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพตามนโยบาย Thailand 4.0 มี 5 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ 2) กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ 3) กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม 4) กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว และ 5) กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง มีผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 2 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านความสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพตามนโยบาย Thailand 4.0

สำนักงานศึกษาธิการภาค 1-18	จำนวนหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ที่มีความสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพตามนโยบาย Thailand 4.0				
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 5
สำนักงานศึกษาธิการภาค 1	20	0	15	0	1
สำนักงานศึกษาธิการภาค 2	5	1	3	3	1
สำนักงานศึกษาธิการภาค 3	1	1	1	1	1
สำนักงานศึกษาธิการภาค 4	10	7	1	1	1
สำนักงานศึกษาธิการภาค 5	1	0	3	0	3
สำนักงานศึกษาธิการภาค 6	1	0	1	1	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 7	17	0	3	4	5
สำนักงานศึกษาธิการภาค 8	6	1	4	1	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 9	4	0	0	0	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 10	2	2	0	0	4
สำนักงานศึกษาธิการภาค 11	3	0	0	0	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 12	7	0	1	1	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 13	1	1	1	1	0

ตารางที่ 2 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านความสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพตามนโยบาย Thailand 4.0 (ต่อ)

สำนักงานศึกษาธิการภาค 1-18	จำนวนหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ที่มีความสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพตามนโยบาย Thailand 4.0				
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 5
สำนักงานศึกษาธิการภาค 14	8	2	3	6	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 15	22	0	16	10	13
สำนักงานศึกษาธิการภาค 16	13	6	9	4	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 17	8	1	1	1	15
สำนักงานศึกษาธิการภาค 18	3	0	0	2	0
รวม	132	22	62	36	46

จากตารางที่ 2 พบว่า แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านความสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพตามนโยบาย Thailand 4.0 มี 5 กลุ่ม ซึ่ง เรียงลำดับตามจำนวนหลักสูตร จากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ มีมากที่สุด จำนวน 132 หลักสูตร รองลงมา คือ กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม จำนวน 62 หลักสูตร และ น้อยที่สุด คือ กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ จำนวน 22 หลักสูตร

3.1.3 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculumด้านการสร้างข้อตกลงพันธะสัญญากับสถานศึกษาในแต่ละระดับ มี 3 ระดับ คือ ระดับขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และ ระดับอุดมศึกษา มีผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 3 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านการสร้างข้อตกลงพันธะสัญญากับสถานศึกษาในแต่ละระดับ

สำนักงานศึกษาธิการภาค 1-18	จำนวนแห่งของสถานศึกษาที่มีคู่พันธะสัญญาในการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum		
	ระดับขั้นพื้นฐาน	ระดับอาชีวศึกษา	ระดับอุดมศึกษา
สำนักงานศึกษาธิการภาค 1	30	30	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 2	7	3	7
สำนักงานศึกษาธิการภาค 3	1	3	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 4	14	14	3

ตารางที่ 3 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านการสร้าง
ข้อตกลงพันธะ สัญญากับสถานศึกษาในแต่ละระดับ (ต่อ)

สำนักงานศึกษาธิการภาค 1-18	จำนวนแห่งของสถานศึกษาที่มีคู่พันธะสัญญา ในการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum		
	ระดับขั้นพื้นฐาน	ระดับอาชีวศึกษา	ระดับอุดมศึกษา
สำนักงานศึกษาธิการภาค 5	4	4	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 6	2	2	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 7	31	31	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 8	12	10	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 9	3	3	1
สำนักงานศึกษาธิการภาค 10	0	6	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 11	3	0	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 12	4	4	3
สำนักงานศึกษาธิการภาค 13	3	4	1
สำนักงานศึกษาธิการภาค 14	16	3	3
สำนักงานศึกษาธิการภาค 15	50	23	7
สำนักงานศึกษาธิการภาค 16	33	12	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 17	20	7	1
สำนักงานศึกษาธิการภาค 18	2	1	0
รวม	235	160	34

จากตารางที่ 3 พบว่า แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านการสร้างข้อตกลงพันธะสัญญากับสถานศึกษาในแต่ละระดับ มี 3 ระดับ ซึ่ง เรียงลำดับตามจำนวนแห่ง ของสถานศึกษาที่มีคู่พันธะสัญญา จากมากไปหาน้อย คือ ระดับขั้นพื้นฐาน มีมากที่สุด จำนวน 235 รองลงมา คือ ระดับอาชีวศึกษา จำนวน 160 แห่ง และ น้อยที่สุด คือ ระดับอุดมศึกษา จำนวน 34 แห่ง

3.1.4 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านกระบวนการพัฒนา มี 3 ลักษณะ ดังนี้ แบบที่ 1 พัฒนาด้วยตนเอง แบบที่ 2 พัฒนาร่วมกับสถานศึกษา สถาบัน และแบบที่ 3 ใช้หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมของสถานศึกษา สถาบัน มีผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 4 การพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

สำนักงานศึกษาธิการภาค 1-18	จำนวนของลักษณะกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ในการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum		
	แบบที่ 1	แบบที่ 2	แบบที่ 3
สำนักงานศึกษาธิการภาค 1	0	0	30
สำนักงานศึกษาธิการภาค 2	5	3	4
สำนักงานศึกษาธิการภาค 3	1	2	3
สำนักงานศึกษาธิการภาค 4	0	14	14
สำนักงานศึกษาธิการภาค 5	0	4	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 6	1	3	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 7	0	65	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 8	0	12	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 9	0	7	5
สำนักงานศึกษาธิการภาค 10	0	8	8
สำนักงานศึกษาธิการภาค 11	0	3	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 12	4	5	3
สำนักงานศึกษาธิการภาค 13	1	1	3
สำนักงานศึกษาธิการภาค 14	1	15	13
สำนักงานศึกษาธิการภาค 15	1	50	38
สำนักงานศึกษาธิการภาค 16	1	16	14
สำนักงานศึกษาธิการภาค 17	1	20	1
สำนักงานศึกษาธิการภาค 18	0	5	0
รวม	16	233	140

จากตารางที่ 4 พบว่า แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร มี 3 ลักษณะ ซึ่ง เรียงลำดับตามจำนวนของลักษณะกระบวนการพัฒนาหลักสูตร จากมากไปหาน้อย คือ ลักษณะพัฒนาร่วมกับสถานศึกษา สถาบัน มีมากที่สุด จำนวน 233 หลักสูตร รองลงมา คือ ลักษณะใช้หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมของสถานศึกษา สถาบัน และ พัฒนาด้วยตนเอง น้อยที่สุด จำนวน 16 หลักสูตร

3.1.5 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง มี 3 ลักษณะ ดังนี้ แบบที่ 1 รายวิชาพื้นฐานที่แสดงสมรรถนะเพื่อการศึกษาต่อในระดับอื่นโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก แบบที่ 2 รายวิชาสะสมหน่วยกิต เตรียมอาชีพศึกษา หรือเตรียมเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อลดเวลาเรียนและเทียบโอนหน่วยกิต แบบที่ 3 เทียบสมรรถนะบางรายวิชาเพื่อลดเวลาเรียนและเทียบโอนหน่วยกิต มีผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 5 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านรูปแบบ
การพัฒนาหลักสูตร

สำนักงานศึกษาธิการภาค 1-18	จำนวนของหลักสูตรที่ปรากฏในรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ในการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum		
	แบบที่ 1	แบบที่ 2	แบบที่ 3
สำนักงานศึกษาธิการภาค 1	0	0	30
สำนักงานศึกษาธิการภาค 2	2	2	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 3	1	1	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 4	10	1	3
สำนักงานศึกษาธิการภาค 5	0	4	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 6	0	1	1
สำนักงานศึกษาธิการภาค 7	0	0	65
สำนักงานศึกษาธิการภาค 8	0	5	6
สำนักงานศึกษาธิการภาค 9	0	6	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 10	0	6	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 11	0	0	3
สำนักงานศึกษาธิการภาค 12	5	3	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 13	2	1	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 14	3	1	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 15	6	18	21
สำนักงานศึกษาธิการภาค 16	5	7	7
สำนักงานศึกษาธิการภาค 17	18	18	19
สำนักงานศึกษาธิการภาค 18	0	2	1
รวม	52	76	164

จากตารางที่ 5 พบว่า แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง มี 3 ลักษณะ ซึ่ง เรียงลำดับตามจำนวนของหลักสูตรที่ปรากฏในรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร จากมากไปหาน้อย คือ รูปแบบเทียบสมรรถนะ บางรายวิชาเพื่อลดเวลาเรียนและเทียบโอนหน่วยกิต มีมากที่สุด จำนวน 164 หลักสูตร รองลงมา คือ รูปแบบรายวิชาสะสมหน่วยกิต เตรียมอาชีพศึกษา หรือเตรียมเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อลดเวลาเรียนและเทียบโอนหน่วยกิต และ รูปแบบรายวิชาพื้นฐานที่แสดงสมรรถนะเพื่อการศึกษาต่อในระดับอื่นโดยไม่ต้องสอบคัดเลือกน้อยที่สุด จำนวน 52 หลักสูตร

3.1.6 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านการดำเนินงานของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร มี 2 ลักษณะ ดังนี้ แบบที่ 1 ดำเนินงานเชื่อมโยง 2 ระดับ และแบบที่ 2 เชื่อมโยงได้ 3 ระดับ มีผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 6 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านการดำเนินงาน ของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร

สำนักงานศึกษาธิการภาค 1-18	จำนวนของรูปแบบการเชื่อมโยงระดับการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum	
	แบบที่ 1 เชื่อมโยง 2 ระดับ	แบบที่ 2 เชื่อมโยง 3 ระดับ
สำนักงานศึกษาธิการภาค 1	30	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 2	3	1
สำนักงานศึกษาธิการภาค 3	2	1
สำนักงานศึกษาธิการภาค 4	10	3
สำนักงานศึกษาธิการภาค 5	4	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 6	2	1
สำนักงานศึกษาธิการภาค 7	65	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 8	11	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 9	11	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 10	2	6
สำนักงานศึกษาธิการภาค 11	3	0
สำนักงานศึกษาธิการภาค 12	1	3
สำนักงานศึกษาธิการภาค 13	2	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 14	16	13

ตารางที่ 6 แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านการดำเนินงาน
ของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร (ต่อ)

สำนักงานศึกษาธิการภาค 1-18	จำนวนของรูปแบบการเชื่อมโยงระดับการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum	
	แบบที่ 1 เชื่อมโยง 2 ระดับ	แบบที่ 2 เชื่อมโยง 3 ระดับ
สำนักงานศึกษาธิการภาค 15	50	26
สำนักงานศึกษาธิการภาค 16	34	2
สำนักงานศึกษาธิการภาค 17	25	1
สำนักงานศึกษาธิการภาค 18	24	1
รวม	301	62

จากตารางที่ 6 พบว่า แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านการดำเนินงานของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร มี 2 ลักษณะ ซึ่ง การดำเนินงานเชื่อมโยง 2 ระดับ จะมีมากที่สุด จำนวน 301 แห่ง รองลงมา การดำเนินงานเชื่อมโยง 3 ระดับ จำนวน 62 แห่ง

3.2. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ภายใต้โครงการส่งเสริมเวทีและประชาคม เพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

3.2.1 กระบวนการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร CLC

การพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ภายใต้โครงการส่งเสริมเวทีและประชาคม เพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในภาพรวม สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ได้ดำเนินงานตามแนวทางของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการและปรับให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัด โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

1) ขั้นการสร้างทีมงาน (Team Empowerment)

แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ระดับจังหวัด

2) ขั้นการจัดการข้อมูล (Information Management)

การประชุมคณะทำงานฯ วางแผนและออกแบบการดำเนินงานตามบริบทของจังหวัด

3) ขั้นการเพิ่มพูนประสบการณ์ (Potential Enhancement)

3.1) ประชุมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและแจ้งเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพเพื่อการพัฒนาตามโครงการให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น สถานศึกษาในโครงการ หน่วยงานทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ภาควิชาช่วย

3.2) จับคู่สถานศึกษาคู่พัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง (Matching)
 3.3) สร้าง/พัฒนา หรือ และร่วมดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร CLC ตามบริบทของ
 จังหวัด(สถานศึกษาคู่พัฒนา ร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัด)

3.4) กำหนดกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

3.4.1) การจับคู่และการบันทึกข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาคู่พัฒนา

3.4.2) ดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยมีการดำเนินงานใน
 รูปแบบต่างๆ ดังนี้

(1) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กำหนดให้สถานศึกษาคู่พัฒนา หรือ
 สถานศึกษาคู่กับหน่วยงาน/สถานประกอบการ ร่วมกันพัฒนาหลักสูตร ออกแบบการจัดการเรียนรู้ และ
 นำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีรูปแบบ ดังนี้

(1.1) คัดเลือกหลักสูตรระยะสั้นของอาชีวศึกษาที่มีอยู่แล้ว

(1.2) ร่วมกันออกแบบหลักสูตรตามความต้องการของสถานศึกษาคู่พัฒนา

(1.3) ร่วมกำหนดวิธีการ/รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ใช้รูปแบบ
 การสอนออนไลน์ร่วมกันระหว่างครูผู้สอนของวิทยาลัยและครูผู้สอนของโรงเรียน โดยการออกแบบการจัด
 กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ความรู้และเสริมสร้างทักษะ มอบหมายภาระงานให้ฝึกปฏิบัติ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่
 สอดคล้องกับกิจกรรม และกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลโดยการสอบถาม สาทิต จัดทำคัลปี
 กระบวนการ การส่งผลงาน

(2) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กำหนดผู้รับผิดชอบหลักในการพัฒนา
 หลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา และร่วมกันพัฒนาหลักสูตร จาก Top To Down ดังนี้

(2.1) สถาบันอุดมศึกษา พัฒนาหลักสูตรต้นแบบในระดับอุดมศึกษา
 ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

(2.2) สถาบันอาชีวศึกษา นำหลักสูตรต้นแบบในระดับอุดมศึกษามาปรับ
 กิจกรรมและองค์ประกอบอื่นของหลักสูตร ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษา ออกแบบการจัด
 กิจกรรมการเรียนรู้

(2.3) สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นำหลักสูตรต้นแบบในระดับอุดมศึกษา
 และระดับอาชีวศึกษามาปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.5) จัดเวทีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ MOU ระหว่างสถานศึกษากับสถานศึกษา
 และสถานประกอบการ

4) ชั้นการนิเทศงานที่ทันสมัย (Modern Supervision)

4.1) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ติดตามการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนา
 หลักสูตร CLC ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อความสะดวก ปลอดภัยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติด
 เชื้อไวรัสโคโรนา 2019

4.2) ประชุมนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินงาน

- นำเสนอผลการดำเนินงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับจังหวัด

- แลกเปลี่ยนเรียนรู้และคัดเลือกผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศระดับจังหวัด (Best Practice)

- ประชุมนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในระดับประเทศ ผ่านระบบออนไลน์

5) ขั้นตอนการใส่ใจสะท้อนผล (Assessment and Report)

5.1) ประชุมสรุปผลการดำเนินงาน จัดทำรูปเล่มรายงานผลการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง การศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

5.2) สังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดี Best Practice ของการดำเนินงาน ปี พ.ศ. 2564

หมายเหตุ

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การดำเนินงาน ตามกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตร CLC ของหลายจังหวัดยังอยู่ระหว่างดำเนินการ

3.2.2 ผลลัพธ์การสร้างหลักสูตร CLC และความโดดเด่นของหลักสูตร หรือนวัตกรรมทางการศึกษา การดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและแนวทางการพัฒนา หลักสูตรต่อเนื่องและเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา เมื่อพิจารณาจากการรายงาน ผลการดำเนินงานและผลงานเป็นคลิปวิดีโอ ที่สถานศึกษานำร่อง จำนวน 22 แห่ง ส่งรายงานเข้าร่วมการประเมิน ผลงานแนวปฏิบัติที่ดี Best Practice หลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงฯ และให้คณะกรรมการประเมิน ความสำเร็จของการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องตามเกณฑ์การประเมินภาพความสำเร็จใน การดำเนินงาน แสดงแนวโน้มความสำเร็จของงาน ความสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องและ เชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ การศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ตามหลักเกณฑ์พิจารณา ความสำเร็จการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและแนวทาง การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องและเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา โดยมี แนวโน้มความสำเร็จของการดำเนินงานร้อยละ 80

1) ผลการพัฒนาหลักสูตรสามารถเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานกับอุดมศึกษา และการศึกษาระดับอาชีวศึกษากับอุดมศึกษา ให้สามารถลดเวลาเรียน โอนหน่วยกิตได้

2) การบูรณาการจัดการศึกษาในระดับพื้นที่จังหวัดได้อย่างเหมาะสม เป็นรูปธรรม จาก การมีส่วนร่วมของภาคส่วน เกิดเครือข่ายที่เข้มแข็งในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพที่มี ประสิทธิภาพ ตรงตามตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียนสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ นำไปสู่การเทียบโอน การศึกษาเป็นลำดับต่อไป และมุ่งให้ผู้ที่เรียนจบการศึกษาในแต่ละระดับสามารถนำความรู้ และ ประสบการณ์ ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

3) การพัฒนาหลักสูตรที่มีเส้นทางการพัฒนาชัดเจน เริ่มต้นจากการพัฒนาหลักสูตรต้นแบบ ในระดับอุดมศึกษาที่สะท้อนความต้องการของสถานประกอบการที่เป็นภาคีเครือข่ายการจัดการศึกษา นำไปสู่การปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษาและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามลำดับ

4) การจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรฐานสมรรถนะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.3 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อสถานศึกษา และผู้เรียน

สถานศึกษา

(1) จำนวนสัดส่วนร้อยละของผู้เรียนศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาเพิ่มสูงขึ้น

(2) ได้พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน โรงเรียน มัธยมศึกษา และสถานประกอบการ

(3) การพัฒนาหลักสูตรในโครงการห้องเรียนอาชีพเป็นโครงการที่ประสานความร่วมมือที่ เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและเป็นการร่วมมือพัฒนากับหน่วยงานการศึกษาในจังหวัดที่เด่นชัด

(4) เกิดหลักสูตรของสถานศึกษาแบบ Degree certification/Non -Degree certification

(5) สถาบันคู่พัฒนาสามารถเทียบโอนหน่วยกิตหรือประสบการณ์ โดยมีกระบวนการ เทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์อย่างเป็นระบบ

(6) มีกระบวนการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบระหว่างสถานศึกษา โดยมีระเบียบหรือวิธี ปฏิบัติในการดำเนินการเริ่มตั้งแต่การสำรวจความต้องการ รับเข้า การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการติดตามผลที่ชัดเจน

(7) หน่วยงานการศึกษาในพื้นที่มีแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่สอดคล้อง กับบริบทของพื้นที่

(8) เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา/หน่วยงานในพื้นที่ในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของจังหวัด

(9) สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการมี(แนวทางหลากหลายในการ) หลักสูตรด้านอาชีพที่สามารถส่งเสริมความรู้และทักษะด้านอาชีพของผู้เรียน

(10) ได้ค้นพบความต้องการของผู้เรียน สู่การจัดทำแผนสู่การปฏิบัติ

(11) สถานศึกษามีรูปแบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของบุคลากรแต่ละฝ่าย ส่งผลต่อประสิทธิภาพการศึกษาในภาพรวม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สถานศึกษาที่มี บริบทใกล้เคียงกัน

(12) สถานศึกษามีข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการบริหารการศึกษา

(13) ครูจัดการเรียนการสอนโดยมีหลักการ ทฤษฎีรองรับ มีความรู้ ความสามารถในการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและการวัด ประเมินผล มีทักษะ ในการสร้างสรรค์รูปแบบการปฏิบัติการสอนด้วยตนเอง ประยุกต์ใช้ทักษะการวิจัยในการปฏิบัติงานสอน

(14) ครูมีการพัฒนานวัตกรรมหรืองานวิจัย อย่างต่อเนื่อง

(15) ผู้บริหารและครูมีการพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างต่อเนื่อง สามารถ นำผลการปฏิบัติงานไปเป็นข้อมูล หลักฐานอ้างอิงในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพในอนาคตต่อไป

(16) มีการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา และสถานศึกษากับ บุคคลภายนอก

ผู้เรียน

(1) ผู้เรียนได้รับความรู้ มีโอกาสฝึกทักษะทางอาชีพ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนสายอาชีพ มีข้อมูลทางเลือกหลากหลายเพื่อใช้ในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหรือ ประกอบอาชีพได้ตามความถนัดและความสนใจ

(2) ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจ และความถนัดของตนเอง ส่งผลให้เกิดผลดีต่อการมีงานทำ การศึกษาต่อและประกอบอาชีพต่อไป

(3) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ ทั้งด้านวิชาการ สมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

(4) ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการ/นวัตกรรม/สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการเพิ่ม ทักษะในศตวรรษที่ 21 เกิดสมรรถนะแก่ผู้เรียน

(5) ลดเวลาเรียนและหน่วยกิตในการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ส่งผลให้ลดค่าจ่ายในการเรียนของผู้เรียนและผู้ปกครอง

(6) ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างเรียน

4) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนา หลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ปีงบประมาณ 2564 ในภาพรวม มีปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีการจัดประชุมชี้แจงโครงการล่าช้า การดำเนินงาน โครงการไม่ตรงกับแผนการดำเนินโครงการที่วางไว้

(2) การจัดสรรงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่วางไว้ ส่งผลให้การดำเนินงาน โครงการต่างๆ ล่าช้า

(3) ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการฯ ทั้งผู้รับนโยบาย และผู้ปฏิบัติในระดับ สถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจไม่ถูกต้อง เพียงพอในการดำเนินงานโครงการฯ และการพัฒนา หลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงของให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

(4) สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้การดำเนินงาน ไม่เป็นไปตามเป้าหมายและปฏิทินการดำเนินงานที่กำหนด

(5) บุคลากรภายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบางแห่ง มีจำนวนน้อยทำให้การดำเนินงาน ล่าช้าไม่เป็นไปตามปฏิทินการดำเนินงาน และอาจเกิดข้อผิดพลาดขึ้นได้

(6) งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา หลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงในพื้นที่รับผิดชอบ

(7) คณะทำงานในบางพื้นที่ ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนนโยบายเพิ่มสัดส่วน ผู้เรียนสายอาชีพของสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาที่บูรณาการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน “ห้องเรียนอาชีพ” มีความน่าสนใจมากกว่าเพราะมีหลักสูตรระยะสั้นหลากหลาย ดำเนินงานได้ง่ายและสะดวก

(8) การชี้แจงหรือประสานงานจากส่วนกลางไม่มีความชัดเจน ทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไป ในทิศทางเดียวกัน

(9) โรงเรียนเครือข่ายอยู่ห่างไกล ทำให้การเดินทางมาเรียนตามกิจกรรมของโครงการไม่สะดวก

(10) ควรมีการพัฒนาผู้รับผิดชอบโครงการให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนา หลักสูตรเชื่อมโยง และการนำหลักสูตรไปเชื่อมโยงที่ถูกต้อง

(11) ควรเพิ่มความชัดเจนในการดำเนินโครงการ มีการประชุมวางแผนที่เกิดจากผู้แทนแต่ละภาคเพราะความแตกต่างตามบริบทพื้นที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการ

(12) ควรมีแผนการดำเนินกิจกรรมที่รองรับการเปลี่ยนแปลง ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัส Covid-19 การจัดสรรงบประมาณ มีความไม่ชัดเจน ทำให้การวางแผนการจัดกิจกรรมต้องรอความชัดเจนเรื่องงบประมาณ

(13) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ควรเผยแพร่รายงานผลการดำเนินงานโครงการ ทุกปีงบประมาณ เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานในภาพรวมและเป็นข้อมูลสำคัญเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมายของโครงการฯ

8) ข้อเสนอแนะอื่นๆ

(1) กำหนดนโยบาย เป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ไม่ขัดแย้งและซ้ำซ้อน

(2) สนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง สำและให้ลงถึงหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษา คู่พัฒนาที่นำร่องใช้หลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

(3) ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่หลากหลายรูปแบบที่เกี่ยวกับทักษะอาชีพในพื้นที่

(4) ควรกำหนดรูปแบบแกนกลางของการเทียบโอนหน่วยกิต (Credit banking) และการเทียบโอนประสบการณ์ให้ชัดเจน เพราะเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนโครงการหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง

(5) ควรสร้างความรับรู้ ความเข้าใจแก่สถานศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงให้มากขึ้นและทั่วถึง

(6) ส่งเสริมกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการให้เกิดความต่อเนื่อง

(7) ส่งเสริมกระบวนการสร้างการรับรู้ และสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(8) ควรสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานสำหรับสถานศึกษา

(9) สถานศึกษาที่ต้องการพัฒนาหลักสูตรเชื่อมโยงควรศึกษาความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและหาแนวทางการพัฒนาร่วมกัน และต้องทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ เพื่อให้รู้และเข้าใจแนวทางการทำงานร่วมกันอย่างถูกต้อง และเป็นไปได้จริง

(10) หน่วยงานต้นสังกัดควรเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนจริงจังต่อเนื่อง

(11) ควรสนับสนุนสถานศึกษาที่ดำเนินการหลักสูตรเชื่อมโยงในด้านวัสดุ อุปกรณ์การฝึกปฏิบัติ และสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา

(12) เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูผู้สอน สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ เห็นควรเสนอให้มีการมอบเกียรติบัตรระดับกระทรวงฯ ให้กับครูผู้สอน บุคลากร ผู้บริหาร ของสถานศึกษา/หน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการฯ

(13) ครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียน ต้องการเข้ารับการอบรมการสอนวิชาชีพต่างๆอย่างหลากหลาย ตามความถนัดและความสนใจ เพื่อนำมาถ่ายทอดความรู้ และพัฒนารายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและการงานอาชีพให้หลากหลายมากยิ่งขึ้นในอนาคต

(14) ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ โดยขอความร่วมมือจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาของประเทศไทย ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยได้ดำเนินการวิจัย ภายใต้โครงการส่งเสริมเวทีประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง การศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผลการวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อสำรวจบริบทของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

1.2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากผู้มีส่วนได้เสีย

1.3 เพื่อพัฒนารูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

2. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้รับผิดชอบโครงการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 77 จังหวัด จำนวน 77 แห่ง และผู้รับผิดชอบโครงการของสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-18 จำนวน 18 แห่ง

3. สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาของประเทศไทย ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยดำเนินการวิจัย ภายใต้โครงการส่งเสริมเวทีประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง การศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2564 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ผลการสำรวจบริบทของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนงานการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ การรับรู้ และ ความเข้าใจโครงการการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 อยู่ในระดับมาก มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานโครงการส่งผลกระทบต่อ ด้านบวก ระดับมากที่สุด และมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานศึกษานิเทศก์ควรเป็นหน่วยงานหลักในการประสาน การดำเนินงานโครงการ ระดับมากที่สุด

ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานโครงการการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับ อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ประสบผลสำเร็จ คือ การให้ความสำคัญในโครงการ ของผู้บริหาร ความต่อเนื่อง องค์ความรู้ของบุคลากร ทักษะเกี่ยวกับการบริหารโครงการ ความร่วมมือของ ผู้บริหารโรงเรียน/ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา/และผู้บริหารอุดมศึกษา ความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย ภาครัฐ/เอกชน วิธีการและกลไกความร่วมมือ และผู้บริหารโรงเรียน/ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา/ และผู้บริหารอุดมศึกษา

ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานตามหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับ อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา พบว่า เพิ่มรูปแบบในการศึกษาให้หลากหลาย รองลงมาผลลัพธ์เกี่ยวกับ จำนวนผู้เรียนสายอาชีพเพิ่มขึ้น และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง คุณภาพการจัดการ เรียนการสอนตามหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา คุณภาพ ดีกว่าการจัดการเรียนการสอนปกติ เกิดผลลัพธ์คุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้ที่สามารถสร้างนวัตกรรมได้ จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning มีสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย

2. ผลการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับ อาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากผู้มีส่วนได้เสีย

พบว่า ที่มาของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาจากร่วมสร้างหลักสูตรร่วมกัน รองลงมา คือ สถาบันอาชีวศึกษาดำเนินการ ลักษณะ ของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่สามารถ เทียบโอนหน่วยกิตหรือประสบการณ์ โดยมีกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์อย่างเป็น ระบบ และมีลักษณะของการเชื่อมโยงระหว่างสถาบันคู่พัฒนาที่ชัดเจน รองลงมา คือ หลักสูตรสอดคล้องกับ ความจำเป็นตามบริบทของการพัฒนาพื้นที่และตลาดแรงงานลักษณะของการเชื่อมโยงแต่ละระดับ การศึกษาของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ เชื่อมโยงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไป อาชีวศึกษา (ม.ต้น ไป ปวช.) รองลงมาเชื่อมโยงระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไป อาชีวศึกษา (ม.ปลาย ไป ปวส.) วิธีการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง การศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นครูโรงเรียนเจ้าของหลักสูตร รองลงมา คือ ร่วมกันสอน สถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เรียนที่สถาบันร่วมพัฒนา รองลงมาเรียนที่สถาบัน เจ้าของหลักสูตร และกระบวนการประเมินผลของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับ อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ร่วมประเมินทั้งสองสถาบัน รองลงมาอาจารย์ผู้สอนประเมินฝ่ายเดียว

3. ผลการพัฒนารูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

3.1. แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านความต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานกับระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มี 3 ลักษณะ คือ 1) ความต่อเนื่องเชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับระดับอาชีวศึกษา 2) ความต่อเนื่องเชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับระดับอุดมศึกษา 3) ความต่อเนื่องเชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา ด้านความสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพตามนโยบาย Thailand 4.0 มี 5 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ 2) กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม 3) กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม 4) กลุ่มดิจิทัลเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว 5) กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ ด้านการสร้างข้อตกลงพันธะสัญญากับสถานศึกษาในแต่ละระดับ มี 3 ระดับ คือ 1) ระดับขั้นพื้นฐาน 2) ระดับอาชีวศึกษา 3) ระดับอุดมศึกษา ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร มี 3 ลักษณะ คือ 1) พัฒนาร่วมกับสถานศึกษา สถาบัน 2) ใช้หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมของสถานศึกษา สถาบัน 3) พัฒนาด้วยตนเอง ด้านรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง มี 3 ลักษณะ 1) รูปแบบเทียบสมรรถนะ บางรายวิชาเพื่อลดเวลาเรียนและเทียบโอนหน่วยกิต 2) รูปแบบรายวิชาสะสมหน่วยกิตเตรียมอาชีวศึกษา หรือเตรียมเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อลดเวลาเรียนและเทียบโอนหน่วยกิต 3) รูปแบบรายวิชาพื้นฐานที่แสดงสมรรถนะเพื่อการศึกษาต่อในระดับอื่นโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก ด้านการดำเนินงานของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร มี 2 ลักษณะ คือ 1) การดำเนินงานเชื่อมโยง 2 ระดับ 2) การดำเนินงานเชื่อมโยง 3 ระดับ

3.2. ด้านผลการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ภายใต้โครงการส่งเสริมเวทีและประชาคม เพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในภาพรวมสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดได้ดำเนินงานตามแนวทางของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการและปรับให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัด โดยมีกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการสร้างทีมงาน (Team Empowerment) 2) ขั้นการจัดการข้อมูล (Information Management) 3) ขั้นการเพิ่มพูนประสบการณ์ (Potential Enhancement) 4) ขั้นการนิเทศงานที่ทันสมัย (Modern Supervision) 5) ขั้นการใส่ใจสะท้อนผล (Assessment and Report)

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาของประเทศไทย ครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับ อาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากผู้มีส่วนได้เสีย

พบว่า ที่มาของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาจากร่วมสร้างหลักสูตรร่วมกัน รองลงมา คือ สถาบันอาชีวศึกษาดำเนินการ ลักษณะของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่สามารถเทียบโอนหน่วยกิตหรือประสบการณ์ โดยมีกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์อย่างเป็นระบบ และมีลักษณะของการเชื่อมโยงระหว่างสถาบันคู่พัฒนาที่ชัดเจน รองลงมา คือ หลักสูตรสอดคล้องกับ ความจำเป็นตามบริบทของการพัฒนาพื้นที่และตลาดแรงงานลักษณะของการเชื่อมโยงแต่ละระดับ การศึกษาของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เชื่อมโยง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไป อาชีวศึกษา (ม.ต้น ไป ปวช.) รองลงมาเชื่อมโยงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไป อาชีวศึกษา (ม.ปลาย ไป ปวส.) วิธีการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นครูโรงเรียนเจ้าของหลักสูตร รองลงมา คือ ร่วมกันสอน สถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เรียนที่สถาบันร่วมพัฒนา รองลงมาเรียนที่สถาบันเจ้าของหลักสูตร และ กระบวนการประเมินผลของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ร่วมประเมินทั้งสองสถาบัน รองลงมาอาจารย์ผู้สอนประเมินฝ่ายเดียว ทั้งนี้เพราะว่า กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ จนถึงปฐมวัย การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น การพัฒนาและยกระดับศักยภาพ วัยแรงงาน รวมถึงการส่งเสริม ศักยภาพผู้สูงอายุ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ที่ตอบสนอง ต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และ พหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย โดยให้ทุกหน่วยงานนำรูปแบบการทำงาน “MOE ONE TEAM” หรือ “การทำงานร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวของกระทรวงศึกษาธิการ” และนำ “TRUST” ซึ่งเป็นรูปแบบในการทำงาน ที่จะทำให้ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ผู้เรียน และประชาชน กลับมาให้ความไว้วางใจในการทำงาน ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นส่วนเสริมในเรื่องความโปร่งใส ทั้งในเชิงกระบวนการทำงาน และ กระบวนการตรวจสอบจากภาคส่วนต่าง ๆ สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบ ต่อตนเอง องค์กร ประชาชน และประเทศชาติ ให้ความสำคัญกับการประสาน ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยผ่านกลไกการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการดำเนินงานที่เป็น ประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา

2. ผลการพัฒนารูปแบบของหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

2.1. แบบแผนการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ด้านความต่อเนื่อง เชื่อมโยงการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานกับระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มี 3 ลักษณะ คือ 1) ความต่อเนื่อง เชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับระดับอาชีวศึกษา 2) ความต่อเนื่องเชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐานกับระดับอุดมศึกษา 3) ความต่อเนื่องเชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ด้านความสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพตามนโยบาย Thailand 4.0 มี 5 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ 2) กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม 3) กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม 4) กลุ่มดิจิทัลเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับ อุปกรณ์ต่างๆปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว 5) กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ ด้านการสร้างข้อตกลงพันธสัญญากับสถานศึกษาในแต่ละระดับ มี 3 ระดับ คือ 1) ระดับขั้นพื้นฐาน 2) ระดับอาชีวศึกษา 3) ระดับอุดมศึกษา ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร มี 3 ลักษณะ คือ 1) พัฒนาร่วมกับสถานศึกษา สถาบัน 2) ใช้หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมของสถานศึกษา สถาบัน 3) พัฒนาด้วยตนเอง ด้านรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง มี 3 ลักษณะ 1) รูปแบบเทียบสมรรถนะ บางรายวิชาเพื่อลดเวลาเรียนและเทียบโอนหน่วยกิต 2) รูปแบบรายวิชาสมหน่วยกิตเตรียมอาชีวศึกษา หรือเตรียมเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อลดเวลาเรียนและเทียบโอนหน่วยกิต 3) รูปแบบรายวิชาพื้นฐานที่แสดงสมรรถนะเพื่อการศึกษาต่อในระดับอื่นโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก ด้านการดำเนินงานของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร มี 2 ลักษณะ คือ 1) การดำเนินงานเชื่อมโยง 2 ระดับ 2) การดำเนินงานเชื่อมโยง 3 ระดับ

ทั้งนี้เพราะสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคม เพื่อการพัฒนาหลักสูตร ต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความเชื่อมโยงกับหลักสูตรในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ เพื่อให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาในแต่ละระดับสามารถใช้ความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ตามความถนัดและความสนใจมีการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาของประเทศไทย ภายใต้โครงการส่งเสริมเวทีประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตร ต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของทาบ (1962) ที่เสนอไว้ว่า ทุกหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นการออกแบบในลักษณะใดจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงและสอดคล้องกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของจินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2560) ที่กล่าวถึงแนวทางการเขียนหลักสูตรเชื่อมโยงกับการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ไว้ว่า การเขียนหลักสูตรเชื่อมโยงต้องให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ คือ ระดับปฐมวัย ระดับขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องคำนึงถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวนา นัครามนตรี (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องการสร้างรูปแบบดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดสงขลา พบว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ให้สอดคล้องกับบริบทจังหวัดสงขลา โดยมีหลักการคือ ประยุกต์สาระกลุ่มอาชีพที่โรงเรียนได้ดำเนินการอยู่สามารถเชื่อมโยสู่อาชีวศึกษาและต่ออุดมศึกษาได้

2.2. ด้านผลการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ภายใต้โครงการส่งเสริมเวทีและประชาคม เพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในภาพรวมสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดได้ดำเนินงานตามแนวทางของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการและปรับให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัด โดยมีกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการสร้างทีมงาน (Team Empowerment) 2) ขั้นการจัดการข้อมูล (Information Management) 3) ขั้นการเพิ่มพูนประสบการณ์ (Potential Enhancement) 4) ขั้นการนิเทศงานที่ทันสมัย (Modern Supervision) 5) ขั้นการใส่ใจสะท้อนผล (Assessment and Report) ทั้งนี้เพราะ การพัฒนาหลักสูตร มีการดำเนินงานเป็นระเบียบแบบแผนต่อเนื่องกันไป มีการวางแผนจุดมุ่งหมายในการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาหลักสูตรว่าจะเริ่มต้นที่ใดก่อน และดำเนินการอย่างไรจึงจะเป็นการพัฒนาหลักสูตรที่ได้สร้างขึ้นใหม่อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าหลักสูตรเดิม คำนึงถึงการดำเนินงานวิธีการต่างๆ รวมทั้งหลักการและแนวปฏิบัติเพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการฝึกอบรมครูประจำการให้เข้าใจในหลักสูตรใหม่รวมทั้งทักษะในด้านต่างๆ และคำนึงถึงประโยชน์ในด้านการพัฒนาจิตใจและทัศนคติของผู้เรียนได้รับความร่วมมือและการประสานงานอย่างดี จากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในด้านหลักสูตรทุกๆ ด้าน มีการนิเทศการศึกษา ที่มีกระบวนการพัฒนาครู เพื่อให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้อบรม ปรับปรุงการจัดการจัดการเรียนรู้อบรม เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ จัดขึ้นเพื่อให้ดียิ่งขึ้น และ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานั้นต้องคำนึงถึง 3 ปัจจัยหลัก คือ การสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วม การเสนอนวัตกรรมที่น่าสนใจและการให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับผิดชอบและมีความเป็นเจ้าของ ซึ่งจะมีปัจจัยสนับสนุนจากการใช้รูปแบบกิจกรรมต่างๆ การสร้างบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้ออำนวยมีบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกโรงเรียนสนับสนุน มีทรัพยากร/ข้อมูลเพียงพอมีการจัดสรรเวลาที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานร่วมกัน รวมทั้งมีการวางแผนที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับ ทักษะการพัฒนาหลักสูตรและทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้จะส่งผลให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาของประเทศไทย มีข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงานครั้งนี้

1.1 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีการจัดประชุมชี้แจงโครงการล่าช้า การดำเนินงานโครงการไม่ตรงกับแผนการดำเนินโครงการที่วางไว้

1.2 การจัดสรรงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่วางไว้ ส่งผลให้การดำเนินงานโครงการต่างๆ ล่าช้า

1.3 ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการฯ ทั้งผู้รับนโยบาย และผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจไม่ถูกต้อง เพียงพอในการดำเนินงานโครงการฯ และการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงของให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

1.4 สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายและปฏิทินการดำเนินงานที่กำหนด

1.5 บุคลากรภายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบางแห่ง มีจำนวนน้อยทำให้การดำเนินงานล่าช้า ไม่เป็นไปตามปฏิทินการดำเนินงาน และอาจเกิดข้อผิดพลาดขึ้นได้

1.6 งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงในพื้นที่รับผิดชอบ

1.7 คณะทำงานในบางพื้นที่ ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนนโยบายเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีพของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่บูรณาการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน “ห้องเรียนอาชีพ” มีความน่าสนใจมากกว่าเพราะมีหลักสูตรระยะสั้นหลากหลาย ดำเนินงานได้ง่ายและสะดวก

1.8 การชี้แจงหรือประสานงานจากส่วนกลางไม่มีความชัดเจน ทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.9 โรงเรียนเครือข่ายอยู่ห่างไกล ทำให้การเดินทางมาเรียนตามกิจกรรมของโครงการไม่สะดวก

1.10 ควรมีการพัฒนาผู้รับผิดชอบโครงการให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเชื่อมโยง และการนำหลักสูตรไปเชื่อมโยงที่ถูกต้อง

1.11 ควรเพิ่มความชัดเจนในการดำเนินโครงการ มีการประชุมวางแผนที่เกิดจากผู้แทนแต่ละภาคเพราะความแตกต่างตามบริบทพื้นที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการ

1.12 ควรมีแผนการดำเนินกิจกรรมที่รองรับการเปลี่ยนแปลง ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัส Covid-19 การจัดสรรงบประมาณ มีความไม่ชัดเจน ทำให้การวางแผนการจัดกิจกรรมต้องรอความชัดเจนเรื่องงบประมาณ

1.13 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ควรเผยแพร่รายงานผลการดำเนินงานโครงการ ฯ ทุกปีงบประมาณ เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานในภาพรวมและเป็นข้อมูลสำคัญเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมายของโครงการฯ

2. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

2.1 กำหนดนโยบาย เป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ไม่ขัดแย้ง ซ้ำซ้อน

2.2 สนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง สำและให้ลงถึงหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาคู่พัฒนาที่นำร่องใช้หลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

2.3 ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่หลากหลายรูปแบบที่เกี่ยวกับทักษะอาชีพในพื้นที่

2.4 ควรกำหนดรูปแบบแกนกลางของการเทียบโอนหน่วยกิต (Credit banking) และการเทียบโอนประสบการณ์ให้ชัดเจน เพราะเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนโครงการหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง

2.5 ควรสร้างความรับรู้ ความเข้าใจแก่สถานศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงให้มากขึ้นและทั่วถึง

2.6 ส่งเสริมกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการให้เกิดความต่อเนื่อง

2.7 ส่งเสริมกระบวนการสร้างการรับรู้ และสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.8 ควรสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานสำหรับสถานศึกษา

2.9 สถานศึกษาที่ต้องการพัฒนาหลักสูตรเชื่อมโยงควรรศึกษาความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและหาแนวทางการพัฒนาร่วมกัน และต้องทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ เพื่อให้รู้และเข้าใจแนวทางการทำงานร่วมกันอย่างถูกต้อง และเป็นไปได้จริง

2.10 หน่วยงานต้นสังกัดควรเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนจริงจังต่อเนื่อง

2.11 ควรสนับสนุนสถานศึกษาที่ดำเนินการหลักสูตรเชื่อมโยงในด้านวัสดุ อุปกรณ์การฝึกปฏิบัติและสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา

2.12 เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูผู้สอน สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ เห็นควรเสนอให้มีการมอบเกียรติบัตรระดับกระทรวงฯ ให้กับครูผู้สอน บุคลากร ผู้บริหาร ของสถานศึกษา/หน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการฯ

2.13 ครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียน ต้องการเข้ารับการอบรมการสอนวิชาชีพต่างๆอย่างหลากหลาย ตามความถนัดและความสนใจ เพื่อนำมาถ่ายทอดความรู้ และพัฒนารายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและ การงานอาชีพให้หลากหลายมากยิ่งขึ้นในอนาคต

2.14 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ โดยขอความร่วมมือจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ

บรรณานุกรม

- จินตนา ธนวิบูลย์ชัย. (2559). การคิด การคิดแก้ปัญหา และการตัดสินใจในประมวลสาระ
ชุดวิชาจิตวิทยาเพื่อการดำรงชีวิต (หน่วยที่ 11). พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี :
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เชี่ยวชาญ ดวงใจดี. (2561). **แนวปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรทวิศึกษาการเรียนร่วม
 อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประพิมพ์พรรณ โชคสุวัฒน์สกุล. (2534). **หลักสูตรมัธยมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ฝ่ายตำราและ
 อุปกรณ์การศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภาวนา นัครามนตรี. (2561). **รายงานวิจัย เรื่อง การสร้างรูปแบบดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่อง
 เชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของ
 จังหวัดสงขลา**. สงขลา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา.
- มณฑา ธรรมจริยาวัตร. (2562). **การนำนโยบายอาชีวศึกษา การจัดการเรียนการสอนร่วม หลักสูตร
 อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในช่วง พ.ศ. 2557 – 2560
 ไปปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ระพีพรรณ ร้อยพิลา. (2561). **รูปแบบและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน กับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 11**.
 สกลนคร : สำนักงานศึกษาธิการภาค 11.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2538). **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: อารต์กราฟฟิค.
- วินัย เกษมเศรษฐ์. (2548). **การบริหารงานวิชาการในนโยบายและหลักปฏิบัติงาน**. กรุงเทพฯ:
 กระทรวงศึกษาธิการ.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- _____. (2552). **การพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<https://www.google.com/search?q=สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พ.ย.2564>
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร :
 สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร. (2561). **โครงการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง
 การศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษากับสถานศึกษาในพื้นที่
 กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ : กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการ
 จังหวัดกรุงเทพมหานคร.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร. (2563). รายงานผลการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่อง
เชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษากับสถานศึกษาในพื้นที่
กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดกรุงเทพมหานคร.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสตูล. (2561). **แนวทางการเพิ่มสัดส่วนการศึกษาต่ออาชีวศึกษา ในจังหวัด
สตูล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสตูล. สตูล. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสตูล**
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.

Good, C.V. .(1973). **Dictionary of Education (3 rded.)**. New York : McGraw Hill.

Saylor, J.G. and W.M. Alexander.(1974). **Planning Curriculum for school**. New York :
Holt Rinhast and Winston.

Taba, Hilda. (1962). **Curriculum Development : Theory and practice**. New York :
Harcourt Brace & World

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบนิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบ
และการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา
ปีงบประมาณ พ.ศ.2564

คำชี้แจง

แบบนิเทศ ติดตามฯ ฉบับนี้ เป็นการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคม เพื่อการจัดทำรูปแบบ และการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อติดตามการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

แบบนิเทศ ติดตามฯ ฉบับนี้ ประกอบด้วย 6 ตอน ได้แก่

1. ข้อมูลพื้นฐาน
2. ขั้นตอนการเตรียมการ
3. ขั้นตอนการดำเนินการ
4. ขั้นตอนการติดตามผล
5. ขั้นตอนการปรับปรุงหรือกำหนดมาตรฐาน
6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด.....ชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ.....

Email address.....หมายเลขโทรศัพท์.....

Fax.Id line

ตอนที่ 2 ขั้นตอนการเตรียมการ

ที่	รายการ	การปฏิบัติ		เอกสาร/หลักฐาน
		ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
1	การแต่งตั้งคณะทำงาน CLC ระดับจังหวัด			1. คณะทำงานในคำสั่งประกอบด้วย 1.1 ผู้รับผิดชอบโครงการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ, ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันอื่นๆ และหน่วยงานที่จัดการศึกษาในระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้อง 2. เอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ

ที่	รายการ	การปฏิบัติ		เอกสาร/หลักฐาน
		ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
2	การประชุมคณะทำงานฯ วางแผนและออกแบบ การทำงาน			1. รายงานการประชุม 2. แผนการดำเนินงาน ที่แสดงให้เห็นถึง กระบวนการสร้าง/พัฒนา/ คัดเลือก หลักสูตร/ออกแบบเครื่องมือประเมินและ ติดตาม CLC 3. ภาพกิจกรรม 4. เอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ
3	การอบรมสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการและแจ้งเกณฑ์ การประเมินระดับคุณภาพ เพื่อการพัฒนางานตาม โครงการให้กับผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงาน การศึกษา ผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอน ภาคีเครือข่าย ฯลฯ			1. ปฏิทินการปฏิบัติงาน 2. ตารางการอบรม 3. เอกสารประกอบการอบรม 4. ภาพกิจกรรม 5. เอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ

ตอนที่ 3 ชั้นการดำเนินการ

ที่	รายการ	การปฏิบัติ		เอกสาร/หลักฐาน
		ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
1	การจับคู่สถาบันคู่พัฒนา หลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง (Matching)			1. ปฏิทินการปฏิบัติงาน 2. หนังสือราชการ 3. เอกสารที่เกี่ยวข้อง 4. ใบสมัครเข้าร่วมโครงการ 5. แบบตอบรับ 6. ภาพกิจกรรม 7. เอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ

ที่	รายการ	การปฏิบัติ		เอกสาร/หลักฐาน
		ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
2	การสร้าง/พัฒนา หรือ คัดเลือกหลักสูตร CLC และกำหนดกระบวนการ ในการดำเนินงานพัฒนา หลักสูตร CLC			1. ปฏิทินการปฏิบัติงาน 2. หนังสือราชการ 3. เอกสารที่เกี่ยวข้อง 4. ประกาศผลการคัดเลือกหลักสูตร 5. ประกาศรายชื่อสถานศึกษาคู่พัฒนา 6. ภาพกิจกรรม 7. เอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ
3	การจัดเวทีลงนามบันทึก ข้อตกลงความร่วมมือ MOU			1. หนังสือราชการ 2. เอกสารที่เกี่ยวข้อง 3. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ MOU 4. ภาพกิจกรรม 5. เอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ
4	การดำเนินงานตาม กระบวนการของการพัฒนา หลักสูตร CLC			1. ปฏิทินการปฏิบัติงาน 2. หนังสือราชการ 3. เอกสารที่เกี่ยวข้อง 4. ภาพกิจกรรม 5. เอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ

ตอนที่ 4 ขั้นการติดตามผล

ที่	รายการ	การปฏิบัติ		เอกสาร/หลักฐาน
		ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
1	การประชุมนำเสนอ แลกเปลี่ยนเรียนรู้			1. มีคำสั่งคณะทำงานการจัดกิจกรรมนำเสนอ CLC และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2. มีแนวทางการจัดกิจกรรมนำเสนอ CLC และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เหมาะสม 3. มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนภาคีเครือข่าย ในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมนำเสนอ CLC และแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ที่	รายการ	การปฏิบัติ		เอกสาร/หลักฐาน
		ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
				4. มีการเชิดชูเกียรติ หน่วยงานและสถานศึกษาคู่พัฒนาที่มีผลงานการนำเสนอ CLC และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5. มีข้อมูลหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ของสถานศึกษาคู่พัฒนาในระดับจังหวัด (สถิติที่เกี่ยวข้อง) 6. เอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ

ตอนที่ 5 ขั้นตอนการปรับปรุงหรือกำหนดมาตรฐาน

ที่	รายการ	การปฏิบัติ		เอกสาร/หลักฐาน
		ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
1	การประชุมสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน			1. มีคำสั่งคณะกรรมการจัดทำสรุป และรายงานผลการดำเนินงานโครงการ 2. รายงานผลการดำเนินงานโครงการ 3. รายงานโครงการวิจัยที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ระดับภาค (ถ้ามี) 4. มีการเผยแพร่รายงานผลการดำเนินงาน 5. เอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

จุดเด่น/ข้อค้นพบ/วิธีปฏิบัติที่ดี

.....

จุดที่ควรพัฒนา

.....

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

แบบนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบ
และการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา
ปีงบประมาณ พ.ศ.2564

คำชี้แจง

แบบนิเทศ ติดตามฯ ฉบับนี้ เป็นการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคม เพื่อการจัดทำรูปแบบ และการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อติดตามการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการภาค

แบบนิเทศ ติดตามฯ ฉบับนี้ ประกอบด้วย 6 ตอน ได้แก่

1. ข้อมูลพื้นฐาน
2. ขั้นตอนเตรียมการ
3. ขั้นตอนดำเนินการ
4. ขั้นตอนติดตามผล
5. ขั้นตอนปรับปรุงหรือกำหนดมาตรฐาน
6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

สำนักงานศึกษาธิการภาค.....ชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ.....
Email address.....หมายเลขโทรศัพท์.....
Fax. Id line

ตอนที่ 2 ขั้นตอนเตรียมการ

ที่	รายการ	การปฏิบัติ		เอกสาร/หลักฐาน
		ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
1	การเสนอแต่งตั้งคณะทำงาน CLC ระดับภาค			1. คณะทำงานในคำสั่งประกอบด้วย 1.1 บุคลากรระดับภาค 1.2 ผู้รับผิดชอบโครงการของ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิ, ผู้เชี่ยวชาญจาก สถาบันอื่นๆ 2. เอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ

ที่	รายการ	การปฏิบัติ		เอกสาร/หลักฐาน
		ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
2	การประชุมคณะกรรมการฯ วางแผนและออกแบบการทำงาน			1. รายงานการประชุม 2. แผนการดำเนินงาน 3. ภาพกิจกรรม 4. เอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ

ตอนที่ 3 ชั้นการดำเนินการ

ที่	รายการ	การปฏิบัติ		เอกสาร/หลักฐาน
		ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
1	การส่งเสริมการขับเคลื่อนการทำงานระดับจังหวัด			1. แผนปฏิบัติงาน 2. หนังสือราชการ 3. เอกสารที่เกี่ยวข้อง 4. ภาพกิจกรรม 5. เอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ

ตอนที่ 4 ชั้นการติดตามผล

ที่	รายการ	การปฏิบัติ		เอกสาร/หลักฐาน
		ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
1	การกำกับ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงาน CLC ของ ศรภ. โดยลงพื้นที่ และ ระบบออนไลน์			1. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการกำกับติดตาม การดำเนินงาน CLC 2. แนวทาง เครื่องมือ และแผน การปฏิบัติงานกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงาน CLC ที่ชัดเจน 3. การนำเทคโนโลยีมาเพิ่ม ประสิทธิภาพการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน CLC

ที่	รายการ	การปฏิบัติ		เอกสาร/หลักฐาน
		ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
				<p>4. ข้อมูลหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง การศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ของ สถานศึกษาคู่พัฒนาในระดับภาค (สถิติที่เกี่ยวข้อง)</p> <p>5. เอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ</p>
2	การประชุมนำเสนอแลกเปลี่ยน เรียนรู้			<p>1. คำสั่งคณะทำงานการจัด กิจกรรมนำเสนอ CLC และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้</p> <p>2. มีแนวทางการจัดกิจกรรม นำเสนอ CLC และแลกเปลี่ยน เรียนรู้ที่เหมาะสม</p> <p>3. การประชาสัมพันธ์เชิญชวนภาคี เครือข่ายในการมีส่วนร่วมจัด กิจกรรมนำเสนอ CLC แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และเชิดชูเกียรติ ศธจ.และ สถานศึกษา ที่มีผลงานการ นำเสนอ CLC และแลกเปลี่ยน เรียนรู้ หรือ ส่งเสริมสนับสนุนการ จัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติหน่วยงาน และสถานศึกษาคู่พัฒนาที่มีผลงาน การนำเสนอ CLC และแลกเปลี่ยน เรียนรู้</p> <p>4. เอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ</p>

ตอนที่ 5 ขั้นตอนการปรับปรุงหรือกำหนดมาตรฐาน

ที่	รายการ	การปฏิบัติ		เอกสาร/หลักฐาน
		ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
1	การประชุมสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน			1. คำสั่งคณะกรรมการจัดทำสรุป และรายงานผลการดำเนินงานโครงการ 2. รายงานผลการดำเนินงานโครงการ 3. รายงานโครงการวิจัยที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ระดับภาค (ถ้ามี) 4. การเผยแพร่รายงานผลการดำเนินงาน 5. เอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

จุดเด่น/ข้อค้นพบ/วิธีปฏิบัติที่ดี

.....

.....

.....

จุดที่ควรพัฒนา

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ ผลการดำเนินงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานโครงการส่งเสริมเวที
และประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษา
ขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
ผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (VDO Conference) ด้วยระบบ Zoom
ในวันจันทร์ที่ 31 สิงหาคม 2564 เวลา 09.00 – 16.30 น.

-
1. สำนักงานศึกษาธิการภาค และจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ
 2. กระบวนการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร CLC ของจังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบ มีวิธีการดำเนินงาน
อย่างไรบ้าง
.....
.....
 3. จำนวนหลักสูตรที่เกิดขึ้น
.....
.....
 4. ในพื้นที่รับผิดชอบมีรูปแบบ/ประเภทการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง/ลักษณะของการเชื่อมโยง
แบบใดบ้าง
.....
.....
 5. ผลลัพธ์การสร้างหลักสูตร CLC หรือหลักสูตร CLC ที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้าง และความโดดเด่นของหลักสูตร
หรือนวัตกรรมทางการศึกษาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการพัฒนา CLC
.....
.....
 6. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อสถานศึกษา และผู้เรียน
.....
.....
 7. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ
.....
.....

แบบสรุปผลการติดตามผลการดำเนินงานการใช้หลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับ
อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ของจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ
สำนักงานศึกษาธิการภาค.....

รายการ	การปฏิบัติ	
	ปฏิบัติ	จำนวนแห่ง
1. หลักสูตรมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาระดับ ขั้นพื้นฐานกับระดับอื่น		
1.1 ระดับอาชีวศึกษา		
1.2 ระดับอุดมศึกษา		
1.3 ทั้งระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา		
2. หลักสูตรมีความสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0		
2.1 กลุ่มอาหาร เกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ		
2.2 กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพและเทคโนโลยีการแพทย์		
2.3 กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม		
2.4 กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว		
2.5 กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรมและบริการที่มีมูลค่าสูง		
3. ข้อตกลง พันธะสัญญากับสถานศึกษาในแต่ละระดับ		
3.1 ระดับขั้นพื้นฐาน		
3.2 ระดับอาชีวศึกษา		
3.3 ระดับอุดมศึกษา		
4. มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตร		
4.1 พัฒนาด้วยตนเอง		
4.2 พัฒนาร่วมกับสถานศึกษา สถาบัน		
4.3 ใช้หลักสูตร, หลักสูตรระยะสั้น, รายวิชาเพิ่มเติมของสถานศึกษา สถาบัน		
5. มีรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง		
5.1 รายวิชาพื้นฐานที่แสดงสมรรถนะเพื่อการศึกษาต่อในระดับอื่นโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก		
5.2 เป็นรายวิชาสะสมหน่วยกิต เตรียมอาชีวศึกษา หรือเตรียมเข้าศึกษา ในระดับอุดมศึกษาเพื่อลดเวลาเรียนและเทียบโอนหน่วยกิต		
5.3 เทียบสมรรถนะบางรายวิชาเพื่อลดเวลาเรียนและเทียบโอนหน่วยกิต		
5.4 ทวิศึกษา ทวิวุฒิ		

รายการ	การปฏิบัติ	
	ปฏิบัติ	จำนวนแห่ง
6. มีการดำเนินงานของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง		
6.1 เชื่อมโยงได้ 2 ระดับ (การศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษา)		
6.2 เชื่อมโยงได้ 3 ระดับ (การศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและ อุดมศึกษา)		

ภาคผนวก ข

ภาพกิจกรรมการดำเนินงาน

กระบวนการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตร Continuous and Linking Curriculum ภายใต้โครงการส่งเสริมเวทีและประชาคม เพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

1) ขั้นการสร้างทีมงาน (Team Empowerment)

2) ขั้นการจัดการข้อมูล (Information Management)

3) ขั้นการเพิ่มพูนประสบการณ์ (Potential Enhancement)

4) ขั้นการนิเทศงานที่ทันสมัย (Modern Supervision)

5) ขั้นการใส่ใจสะท้อนผล (Assessment and Report)

การประชุมคณะทำงานจัดทำแนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำ
รูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

วันที่ 15 - 18 ธันวาคม 2563 ณ โรงแรมรอยัลซิติ้ บางพลัด กรุงเทพมหานคร

จัดประชุมเชิงปฏิบัติการการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเวที
และประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
ระหว่างวันที่ 7 - 10 เมษายน 2564 ณ โรงแรมรอยัล ซิตี ปิ่นเกล้า กรุงเทพมหานคร

การประชุมนำเสนอผลการดำเนินงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานโครงการส่งเสริมเวที
และประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ภาคผนวก ค
คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ

คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ ๑๗/ค/๒๕๖๔

เรื่อง คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคม
เพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

.....

ด้วยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยได้กำหนดจัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา เพื่อสรุปผลการดำเนินงานโครงการในระดับกระทรวงศึกษาธิการ

ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนงานบรรลุผลสำเร็จและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ จึงขอแต่งตั้งคณะทำงานจัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมีองค์ประกอบและหน้าที่ ดังนี้

คณะที่ปรึกษา

๑. นายวีระ แข็งกสิการ รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	ที่ปรึกษา
๒. นายชาญวุฒิ วงศ์เพ็ญ ผู้อำนวยการสำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สป.	ที่ปรึกษา

คณะทำงาน

๑. นายอดุลย์ สุชีรัมย์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์	ประธาน
คณะทำงาน
๒. ผศ.ดร.วิษุทธ จันทะรี	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	คณะทำงาน
๓. ผศ.ดร.ทรงกรด พิมพิศาล	ผู้ช่วยอธิการบดี
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	คณะทำงาน
๔. นายศุภวุฒิ อันสนธิ์	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
วิทยาลัยเทคนิคปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา	คณะทำงาน
๕. นายธนภัทร มั่นคง	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพ
และบริหารธุรกิจ จังหวัดเชียงใหม่	คณะทำงาน
๖. นางปภาวรินทร์ เรืองประจวบกุล	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่	คณะทำงาน

/๗. นาง...

-๒-

๗. นางชนิกานต์ เรือนแก้ว	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่	คณะทำงาน
๘. นายเดชา พลกันย์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก	คณะทำงาน
๙. นางพัชรี ศีระขุมิ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด	คณะทำงาน
๑๐. นายอุบล แก้วปิ่น	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด	คณะทำงาน
๑๑. นายสุทัศน์ สังคะพันธ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด	คณะทำงาน
๑๒. นางประภัสสร สิตวงษ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา	คณะทำงาน
๑๓. นางศุภกัศ ดอนกระสินธุ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์	คณะทำงาน
๑๔. นางรุ่งทิพย์ พรหมหลวงศรี	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี	คณะทำงาน
๑๕. นางนัตยา หล้าทูนธีรกุล	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น	คณะทำงาน
๑๖. นายสุทนต์ ใจริณสุข	นักวิชาการศึกษานโยบาย สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑	คณะทำงาน
๑๗. นางพนัญฑ์ทิพย์ โลราช	นักวิชาการศึกษานโยบาย สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๕	คณะทำงาน
๑๘. นางรุ่งอรุณ หัสชู	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี	คณะทำงาน
๑๙. นางสาวกิตติยา พงษ์พานิช	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักอำนวยการ สป.	คณะทำงาน
๒๐. นายดิษฐานันท์ เส้นฤทธิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สป.	คณะทำงานและ เลขานุการ
๒๑. นายบุญวิชัย สุวรรณรัตน์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สป.	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๒. นางสาวกรัณฐรัตน์ สายนุ้ย	พนักงานนักวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สป.	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๓. นางสาวอภิญา สุขโซ	ผู้ช่วยปฏิบัติงานวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สป.	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๔. นางสาวณิชานันท์ งอกสิริพันธุ์	ผู้ช่วยปฏิบัติงานวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สป.	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ

/อำนาจหน้าที่...

-๓-

อำนาจหน้าที่

๑. ดำเนินการวางแผน ประสานงาน และกำหนดรูปแบบ/แนวทางในการสรุปผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. ดำเนินการสรุปผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อการจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ในระดับกระทรวงศึกษาธิการ

๓. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายสุภัทร จำปาทอง)
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก ง

คณะผู้จัดทำ

คณะผู้จัดทำ

รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาของประเทศไทย

คณะที่ปรึกษา

1. นายวีระ แข็งกสิการ	รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	ที่ปรึกษา
2. นายชาญวุฒิ วงศ์เพ็ง	ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ สป.	ที่ปรึกษา
3. นางสาวปรัชญวรรณ วนานันท์	ผู้อำนวยการสำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สป.	ที่ปรึกษา

คณะทำงาน

1. นายอดุลย์ สุชีรัมย์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์	ประธานคณะทำงาน
2. ผศ.ดร.วิษุทธ จันทะรี	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	คณะทำงาน
3. ผศ.ดร.ทรงกรด พิมพิศาล	ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	คณะทำงาน
4. นายศุภวุฒิ อ้นสนธิ์	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยเทคนิคปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา	คณะทำงาน
5. นายธนภัทร มั่นคง	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพ และบริหารธุรกิจ จังหวัดเชียงใหม่	คณะทำงาน
6. นางปภาวรินทร์ เรืองประจวบกุล	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่	คณะทำงาน
7. นางชนิกานต์ เรือนแก้ว	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่	คณะทำงาน
8. นายเดชา พลกันย์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก	คณะทำงาน
9. นางพัชรี ศีระะภูมิ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด	คณะทำงาน
10. นายอุบล แก้วปิ่น	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด	คณะทำงาน
11. นายสุทัศน์ สังคะพันธ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด	คณะทำงาน
12. นางประภัสสร สิตวงศ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา	คณะทำงาน

13. นางศุภภัค ดอนกระสินธุ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์	คณะทำงาน
14. นางรุ่งทิพย์ พรหมหลวงศรี	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี	คณะทำงาน
15. นางนันทยา หล้าทูนธีรกุล	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น	คณะทำงาน
16. นายสุทนต์ ใจริณสุข	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานศึกษาธิการภาค 1	คณะทำงาน
17. นางพันธุ์ทิพย์ โลราช	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการภาค 15	คณะทำงาน
18. นางรุ่งอรุณ หัสชู	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี	คณะทำงาน
19. นางสาวกิตติยา พงษ์พานิช	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สำนักอำนวยการ สป.	คณะทำงาน
20. นายดิษฐานันท์ เส็นฤทธิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สป.	คณะทำงาน และเลขานุการ
21. นายบุญญวิชัย สุวรรณรัตน์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สป.	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ
22. นางสาวกรัณชรัตน์ สายนุ้ย	พนักงานนักวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สป.	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ
23. นางสาวอภิญา สุขไช	พนักงานจ้างปฏิบัติงานนโยบายและแผน สำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สป.	ผู้ช่วยเลขานุการ
24. นางสาวณิชานันท์ งอกสิริพันธุ์	พนักงานจ้างปฏิบัติงานนโยบายและแผน สำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สป.	ผู้ช่วยเลขานุการ

ออกแบบปก

นางนันทยา หล้าทูนธีรกุล

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

จัดทำรูปเล่ม

1. นางนันทยา หล้าทูนธีรกุล	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
2. นางประภัสสร สิตวงษ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา
3. นางรุ่งทิพย์ พรหมหลวงศรี	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
4. นางศุภักดิ์ ดอนกระสินธุ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์
5. นายดิษฐานันท์ เส้นฤทธิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
สำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สป.

บรรณาธิการ

1. ผศ.ดร.วิษุทธ จันทะรี	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
2. ผศ.ดร.ทรงกรด พิมพิศาล	ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
3. นางนันทยา หล้าทูนธีรกุล	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น
4. นางรุ่งทิพย์ พรหมหลวงศรี	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
5. นางงามนิത്യ ลีโป้	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองบัวโนนเมือง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากองขอนแก่น เขต 5

รายงานการวิจัย

เรื่อง แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาของประเทศไทย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ